

Brüssel, 17. juuli 2025
(OR. en)

11733/25

Institutsioonidevaheline
dokument:
2025/0241 (COD)

AGRI 357
AGRIFIN 83
FIN 890
CADREFIN 100
CODEC 1040
ENV 717
FORETS 53

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	17. juuli 2025
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2025) 560 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, millega kehtestatakse ühisele põllumajanduspoliitikale antava liidu toetuse rakendamise tingimused ajavahemikuks 2028–2034

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2025) 560 final.

Lisatud: COM(2025) 560 final

Brüssel, 16.7.2025
COM(2025) 560 final

2025/0241 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse ühisele põllumajanduspoliitikale antava liidu toetuse rakendamise tingimused ajavahemikuks 2028–2034

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

- **Ettepaneku põhjused ja eesmärgid**

Põllumajandus ja toidu tootmine on liidu strateegilised sektorid, mis tagavad taskukohase hinnaga ohutu ja kvaliteetse toidu 450 miljonile eurooplasele ning täidavad olulist rolli nii Euroopa kui ka maailma toiduga kindlustatuses. Samal ajal on need hädavajalikud majanduse ja elu kestmiseks maapiirkondades ning samuti tähtis osa praegu surve all oleva kliima, looduse, mulla, vee ja elurikkuse kaitsmise lahendusest. Ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) on Euroopa ühendamise idee keskmes ning juba üle 60 aasta aidanud tagada toiduga kindlustatust ja põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldavat elatustaset kooskõlas ELi aluslepingute eesmärkidega.

Selline pühendumus on praegu sama oluline kui tol ajal, kuna ELi põllumajandussektoris on märkimisväärsed probleeme. Sektor on vaja muuta noorte jaoks atraktiivsemaks, sest vaid väike osa põllumajandustootjatest on nooremad kui 40 aastat. Sektorit mõjutavad kliimamuutused, elurikkuse vähenemine ja sotsiaal-majanduslik surve, mis ohustavad sektori pikaajalist kestlikkust ja elatusvahendeid. Ebavõrdsed ülemaailmsed tingimused, sõltuvus impordist mõnes valdkonnas ja mõjutatavus geopoliitilisest ebastabiilsusest suurendavad ELi põllumajandustootjate pikaajalist ebakindlust. Investeeringuid on raske rahastada, kuna põllumajanduslik sissetulek töötaja kohta on märkimisväärselt väiksem kui kogu majanduses teenitav keskmine palk (2023. aastal 60 %). Lisaks vähendavad sektori atraktiivsust – eriti noorte hulgas – territoriaalne tasakaalustamatus ning ebapiisav juurdepääs teadmistele ja innovatsioonile, sealhulgas digilahendustele.

Nende probleemide tõttu vajab sektor avaliku sektori toetust ning samal ajal tuleb neile leida tugev ja kohanduv poliitiline lahendus, et tagada konkurentsivõimeline, vastupanuvõimeline ja kestlik põllumajandussektor. Tuginedes varasematele edukatele reformidele, mis tegid ÜPPst tulemuspõhise ja turule orienteeritud poliitika, peab ÜPP seega jätkuvalt arenema ja suurendama oma suutlikkust reageerida tõhusalt muutuvale olukorrale kogu maailmas, ELis, riikides ja piirkondades, sealhulgas põllumajandusettevõtete tasandil.

ELi riigipead on korduvalt rõhutanud vajadust suurendada ELi põllumajanduse vastupanuvõimet, et tagada pikaajaline toiduga kindlustatus, säilitada maakogukondade elujõulisus ning tunnistada ÜPP määravat rolli nende eesmärkide saavutamisel. Samal ajal on nad rõhutanud, kui oluline on luua stabiilne ja prognoositav poliitikaraamistik, et toetada põllumajandustootjaid keskkonna- ja kliimaprobleemide lahendamisel.

Komisjoni ametiaja 2024–2029 poliitilistes suunistes rõhutatakse, kui oluline on tagada põllumajandustootjatele õiglane ja piisav sissetulek, et nad saaksid jätkata innovatsiooni ja tuua kasu liidule tervikuna. Selle saavutamiseks kutsutakse suunistes üles vähendama bürokraatlikku koormust, premeerima loodusega kooskõlas töötavaid põllumajandustootjaid ja tugevdama nende positsiooni toiduainete väärtusahelas, et kaitsta neid ebaausate kaubandustavade eest. Selleks on vaja leida stiimulite, investeeringute ja reguleerimise vahel tasakaal, et muuta põllumajandussektor konkurentsivõimelisemaks ja vastupidavamaks.

Komisjoni 19. veebruari 2025. aasta teatises „Põllumajanduse ja toidu visioon“ kirjeldatakse 2027. aasta järgse ÜPP peamisi põhimõtteid. Need põhimõtted hõlmavad ÜPPd, mis põhineb selgetel eesmärkidel ja sihipärastel nõuetel, kusjuures liikmesriigid võtavad suurema vastutuse ja aruandekohustuse seoses poliitika eesmärkide täitmisega. Teatises rõhutatakse ka

ÜPP olulisust põllumajandustootjate sissetulekute toetamisel ja stabiliseerimisel, uue põllumajandustootjate põlvkonna ligimeelitamisel ning lihtsama ja sihipärasema poliitika tagamisel, milles on selgem tasakaal stiimulite ja kohustuslike nõuete vahel. Lisaks rõhutatakse selles vajadust võimaldada põllumajandustootjatele suuremat paindlikkust ja minna üle tingimustelt stiimulitele. Uus finantsraamistik annab võimaluse tugineda hiljutisele reformile, ühtlustades toetuseeskirju, et saavutada konkurentsivõime, vastupanuvõime, innovatsiooni ja kestlikkuse eesmärgid sidusalt ja tõhusalt.

ÜPP strateegiakavad aastateks 2023–2027 on osutunud tõhusaks vahendiks poliitika integreeritud rakendamisel, hõlbustades valitsuste, sidusrühmade ja kodanikuühiskonna koostööd. 2023. aastal kasutusele võetud uus rakendusmehhanism pakub poliitika- ja tulemuspõhist lähenemisviisi, mis suurendab liikmesriikide jaoks paindlikkust ja vastutust kohalike eripäradega tegelemisel ühises ELi raamistikus. Sellele kogemusele tuginedes on võimalus ÜPP rakendamist veelgi ühtlustada ning suurendada koostoimet ja paindlikkust nii teiste kuluvaldkondadega kui ka nende sees.

Mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 seadusandlike ettepanekute kontekstis on käesolev põllumajandusele pühendatud ettepanek põhjendatud ÜPP eripäradega. Samal ajal kui **tulevane ÜPP on kooskõlas uue mitmeaastase finantsraamistiku kohaste ELi rahastamisprogrammide ühtlustatud rakendusmehhanismidega ning selle kavandamine ja elluviimine on osa riikliku ja piirkondliku partnerluse fondist ja kavadest**, sätestatakse käesolevas ettepanekus konkreetset eeskirjad, mis on vajalikud, et suunata ÜPPd järgmiste eesmärkide saavutamise poole:

- **põllumajandustootjate sihipärasemale sissetulekutoetusele ja nende pikaajalisele konkurentsivõimele kaasaaitamine**, suunates toetuse põllumajandustootjatele, kes aitavad aktiivselt kaasa toiduga kindlustatusele, põllumajandusettevõtete ja konkreetsete sektorite majanduslikule elujõulisusele ja keskkonna kaitsele, võimaldades samal ajal juurdepääsu täiendavatele sissetulekuallikatele;
- **kutseala atraktiivsuse suurendamine ja põlvkonnavahtetuse soodustamine**, noorte ja kutsealale sisenejate juurdepääsu hõlbustamine, sealhulgas oskuste arendamise, kapitalile parema juurdepääsu ja paremate töötingimuste edendamise kaudu;
- **põllumajandus- ja metsamajandussektori rolli suurendamine kliimameetmetes, ökosüsteemi teenuste osutamises ning elurikkuse ja loodusvarade hoidmises**, premeerides loodusega tegelevaid põllumajandustootjaid, ergutades liikumist kestlikumate, kohalikele tingimustele kohandatud tootmismeetodite poole ning tagades investeringute, stiimulite ja nõuete õige tasakaalu;
- **vastupanuvõime ning kriiside ja riskidega toimetuleku võime parandamine**, pakkudes põllumajandustootjatele tugevamaid ja sihipärasemaid stiimuleid, et vähendada nende haavatavust ja kokkupuudet riskidega, sealhulgas põllumajandusettevõtte tasandi kohandamise ja tootmise mitmekesistamise kaudu, edendades ulatuslikumaid ümberkorraldusi kohtades, kus tavapärane tegevus ei ole pikemas perspektiivis kestlik, ning tugevdades seost ennetamise ja kriisiohje vahel;
- **innovatsiooni kiirendamine, parandades juurdepääsu teadmistele ja kiirendades digiüleminekut** eduka põllumajandussektori saavutamiseks, tugevdades

põllumajanduse teadmussirde- ja innovatsioonisüsteeme, sealhulgas juurdepääsu erapooletutele ja kvalifitseeritud nõustamisteenustele ning sihipärasele koolitusele, ning edendades digilahenduste laiemat kasutuselevõttu;

- **töötingimuste ja elu parandamine maapiirkondades**, pakkudes abiteenuseid ja toetust koostööle, ettevõtluse arendamisele, lisandväärtusele ja projektidele, mis võimaldavad maaelu arendada.

Nende eesmärkide saavutamiseks soovitakse ettepanekuga **realiseerida strateegilise planeerimise kogu potentsiaal lihtsama ja paindlikuma poliitikaraamistiku kaudu, mis suurendab sektoritevahelist koostööt ja vastastikust täiendavust**. Uus mitmeaastane finantsraamistik annab võimaluse suurendada ELi eelarvekulutuste mõju põllumajandusele. Tuginedes praegusele strateegiakavadel põhinevale süsteemile, saab programmitööd veelgi edasi arendada, tagades samal ajal sidususe ja koostöime ühise raamistikuga, mis on loodud mitmeaastase finantsraamistiku kõigi ettepanekutega, eelkõige komisjoni ettepanekutega määruse kohta, millega luuakse **riikliku ja piirkondliku partnerluse fond** aastateks 2028–2034 (edaspidi „partnerlusfondi määrus“), ettepanekuga **ühist tulemusraamistikku** käsitleva määruse kohta (edaspidi „tulemusraamistiku määrus“), ettepanekuga **Euroopa Konkurentsivõime Fondi** kohta ja ettepanekuga **teadusuuringute raamprogrammi** kohta. Seoses **ühinemiseelse** toetusega valmistab instrumenti „Globaalne Euroopa“ käsitlev ettepanek kandidaatriike ette, luues struktuurid, mis on vajalikud nende põllumajandussüsteemide järkjärguliseks vastavusse viimiseks ühise põllumajanduspoliitikaga.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi „ELi toimimise leping“) kohaste ühise põllumajanduspoliitika eesmärkidega. Sellega ajakohastatakse ELi toimimise lepingu sätete rakendamist kooskõlas mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 suunistega, põllumajanduse ja toidu visiooniga ning lihtsustamispuudlustega, et ühtlasi kohaneda praeguste probleemidega.

ELi toimimise lepingu artiklis 39 on sätestatud ÜPP eesmärgid:

- tõsta põllumajanduse tootlikkust tehnilise progressi edendamise ning põllumajandusliku tootmise ratsionaalse arengu tagamise ja tootmistegurite, eelkõige tööjõu optimaalse kasutamise teel;
  - selle kaudu kindlustada põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, eelkõige põllumajandusega tegelevate inimeste isikutulu suurendamise teel;
  - stabiliseerida turud;
  - tagada varude kättesaadavus;
  - tagada mõistlikud tarbijahinnad.
- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Põllumajandusel on oluline osa ELi ülemaailmses **konkurentsivõimes**. Liit on oluline kaupade importija ning väärtuslike põllumajandustoodete ja toiduainete ekspordiliider ning seega mõjutab toidusüsteeme väljaspool liitu. Vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 208 võetakse ettepanekus arvesse liidu arengukoostöö eesmärgid, milles käsitletakse vaesuse

kaotamist ja kestlikku arengut arengumaades, eelkõige tagades, et liidu toetusel põllumajandustootjatele ei ole mõju kaubandusele või see mõju on minimaalne.

Põllumajanduse ja metsamajandusega tegeletakse 84 %-l liidu territooriumist. Sektor sõltub keskkonnaseisundist ja ka mõjutab seda. ÜPP erieesmärgid hõlmavad loomulikult **keskkonna- ja kliimameetmeid**. Näiteks aitab ÜPP maastiku taastamise kaudu kaasa kliimamuutustega kohanemisele ja veemajanduse kriisivalmidusele, nagu üleujutusrisiki leevendamine ja veevarude majandamine, toetades samal ajal ka elurikkuse ja looduskaitse algatusi. Niisamuti võib ÜPP toetada taastuvenienergiaprojekte ja biomajandust, aidates seeläbi saavutada ELi energiasüsteemi ümberkujundamise ja ringluse eesmärke.

Ettepaneku kohaselt pööratakse palju tähelepanu noorte põllumajandustootjate toetamisele ja edendatakse **põlvkonnavahetust** kooskõlas komisjoni rõhuasetusega noortele.

ÜPP toetab põllumajandustootjate sissetulekuid ning aitab seega kaasa **sotsiaalvaldkonna eesmärkide ja poliitika** edendamisele mitmel olulisel viisil: see on suunatud enim abi vajavatele põllumajandustootjatele ning toetab ELi maapiirkondade erinevaid sotsiaalkultuurilisi elemente, sealhulgas töökohtade loomist ning häid tingimusi maapiirkondade ja põllumajandustöötajatele. Vajalik on kaitsta vahendite lõplikke saajaid ja tagada ÜPP sissetulekutoetuse komponendi prognoositavus ning muuta käesoleva määrusega ette nähtud toetusmeetmed sihipärasemaks ning suunata neid. Lisaks rahastatakse ÜPP kaudu oskusi ja teadmisi, et toetada põllumajandustootjaid nende sotsiaal-majanduslikul, rohe- ja digiüleminekul. ÜPP tugevdab põllumajandusharidust, elukestva õppe võimalusi ja vastastikust õpet. Poliitikavaldkonna uus struktuur võimaldab selle vahendeid paremini kooskõlastada riiklike koolitussüsteemide ja teadusprogrammidega.

Põllumajandusel on otsene seos **terviseühtsuse** põhimõttega. Sellega seoses nähakse ettepanekus ette vahendid, mille eesmärk on tagada kvaliteetne toidutootmine, vähendada pestitsiidide ja antimikroobikumide kasutamist, parandada loomade heaolu tingimusi ning rakendada põllumajandusettevõtte tasandil bioturvalisuse meetmeid kahjurite ja loomahaiguste puhangute ennetamiseks.

ÜPP toetab ühtekuuluvust ja õigust jääda kodukohta, edendades **maapiirkondade** mitmekesisist ja vastupidavat majandust, toetades näiteks programmi LEADER strateegiate kaudu äriühinguid, agroturismi, taristut ja biomajandust. See on kooskõlas maapiirkondade arengu pikaajalise visiooni eesmärkidega, mis rõhutavad põllumajandustootjate jaoks maapiirkondade majanduse mitmekesistamist.

Nagu ka teistes sektorites, tuleks põllumajanduses ja maapiirkondades paremini ära kasutada **innovatsiooni**, et suurendada konkurentsivõimet, kestlikkust ja vastupanuvõimet. Uus tehnoloogia ja teadmised, eelkõige digitehnoloogiad, aitavad parandada ressursitõhusust. Ettepanekus tugevdatakse seoseid teaduspoliitikaga, tõstes teadmiste vahetuse korraldamise poliitika rakendamismudelis esikohale. ÜPP ning ELi teadus- ja innovatsioonipoliitika võivad märkimisväärselt suurendada põllumajandussektori konkurentsivõime- ja vastupanuvõimet. Samuti võimaldab rõhuasetus digitaliseerimisele siduda seda ELi digitaalse ja tehisintellekti tegevuskavaga ning lisaks vähendada aruandluskoormust.

ÜPP ja muude ELi poliitikavaldkondade koostoimeks on palju võimalusi, mida uus planeerimismehhanism võimaldab paremini ära kasutada.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

• Õiguslik alus

ELi toimimise lepingu artikliga 38 on antud liidule õigus kindlaks määrata ühine põllumajanduspoliitika ja seda rakendada. ELi toimimise lepingu artiklis 39 on sätestatud ÜPP eesmärgid, sealhulgas põllumajanduse tootlikkuse suurendamine, põllumajandusega tegeleva rahvastikuosa rahuldav elatustase, turgude stabiliseerimine, varude kättesaadavuse tagamine ning mõistlikud tarbijahinnad.

Ettepaneku õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artikli 43 lõige 2.

• Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)

ELi toimimise lepingus on sätestatud, et liidul ja liikmesriikidel on põllumajanduse valdkonnas jagatud pädevus ning kehtestatakse ühine põllumajanduspoliitika, millel on ühised eesmärgid ja mida rakendatakse ühiselt.

Kehtiva rakendamismudeli kohaselt on liidu suunaks olnud kehtestada poliitilised alusparameetrid (ÜPP eesmärgid, üldised sekkumisviisid, põhinõuded), liikmesriigid aga kannavad suuremat vastutust ja annavad põhjalikumalt aru, kuidas nad täidavad eesmärgi ja saavutavad kokkulepitud sihid. Selles raamistikus tagab ettepanek 2027. aasta järgse ÜPP puhul jätkuvalt liikmesriikidele ja põllumajandustootjatele ühtsel turul võrdsed tingimused, tagades ühtlasi toiduga kindlustatuse kogu liidus ning lahendades piiriüleseid ja ülemaailmseid probleeme.

Kooskõlas põllumajanduse ja toidu visiooniga ning pidades silmas liidu väga mitmekesist ja erinevate looduslike tingimustega põllumajanduskeskkonda, ei sobi soovitud tulemuste saavutamiseks kõigi jaoks ühtne lahendus. Kohalikke tingimusi ja vajadusi võimaldab paremini arvesse võtta suurem integreeritus eri poliitikavaldkondadega ja liikmesriikidele suurema paindlikkuse lubamine. Liikmesriigid vastutavad komisjonilt saadud soovitude alusel ÜPP sekkumiste kohandamise eest, et anda liidu eesmärkide saavutamise võimalikult suur panus.

• Proportsionaalsus

Majanduslikud, keskkonnavalased ja sotsiaalsed probleemid, millega ELi põllumajandussektor ja maapiirkonnad silmitsi seisavad, vajavad ulatuslikku reageerimist ja kestvat pingutust, mis on vastavuses asjaomaste probleemide ELi mõõtmega. ÜPP poliitikaraamistikuga kaasneb partnerlusfondi kindel ja proportsionaalne eelarve. Liikmesriikidele antav suurem vabadus ÜPP raames olemasolevate poliitikavahendite valimisel ja kohandamisel ELi ühiste eesmärkide saavutamiseks vastab vajadusi ja probleeme arvestades vajalike meetmete tasemele.

• Vahendi valik

Ühise põllumajanduspoliitika õiguslik alus on ELi toimimise lepingu artiklid 42–43 ning see poliitika on rohkem kui 60 aasta jooksul näidanud, et on jätkuvalt asjakohane ja vajalik ning aja jooksul muutuv. Hästi eesmärgistatud poliitika, mis annab kätte õige suuna, tagab põllumajandustootjatele ja maapiirkondadele õiged tingimused kestlikult toiduga kindlustatuse ja põlvkonnavahtetuse poole püüdlemiseks ja selle tagamiseks.

Õigusaktis sätestatakse ÜPP-le omased eriaspektid, selle keskne sisu ja suund, mille alusel luuakse õigused ja kohustused liikmesriikidele ja vahendite lõplikele saajatele. Arvestades

selle poliitika pikaajalist ja strateegilist olemust ning selle kulude laadi, milleks on sissetulekutoetus, investeeringud ja koostöö, on õigustatud lõimitud, kuid iseseisev õiguslik alus. Võttes arvesse mitmeaastase finantsraamistiku üldist juhtimissüsteemi, on kavandatud raamistiku rakendamiseks kõige sobivam vahend ühise põllumajanduspoliitika erimäärus, millega täiendatakse kavandatud partnerlusfondi määrust ja tulemusraamistiku määrust ühise põllumajanduspoliitika suhtes kohaldatavate erisätetega. Nagu varemgi, toimib see raamistik koos ühise põllumajanduse turukorraldusega.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

• Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll

2023. aasta novembris avaldas komisjon aruande kõigi ÜPP strateegiakavade ühiste jõupingutuste kohta ELi liikmesriikides (praegu kohaldatava määruse (EL) 2021/2115 alusel), milles on esile toodud mõned põhiaspektid:

- uued ÜPP strateegiakavad on sobiv vahend ÜPP poliitikaeesmärkide saavutamiseks;
- ÜPP strateegiakavad näitavad jätkuvat toetust põllumajandusettevõtete sissetulekule, majanduslikule kestlikkusele ja põllumajandussektori vastupanuvõimele;
- ELi või riiklike kavade abil on vaja tugevdada riskijuhtimisvahendeid ja saavutada nende laialdasem kasutamine kogu liidus;
- kavad on keskkonnahoidlikumad kui eelmisel ÜPP perioodil; kavadel on siiski rohkem potentsiaali aidata kaasa kliimamuutuste leevendamisele, eelkõige süsiniku sidumise tõhustamise teel, samal ajal kui kliimamuutustega kohanemise probleemid nõuavad terviklikumat ja pikemaajalist lähenemisviisi, mis vajab sobivaid majandamistavasid ja investeeringuid;
- loodusvarade kestliku majandamise, eelkõige muldade majandamise ja keemilistest sisenditest sõltuvuse vähendamise valdkonnas on tehtud edusamme;
- vaja on konkreetsete sektorite terviklikumat käsitlemist, mis hõlmaks nende majanduslikku, sotsiaalset ja keskkonnavalast haavatavust ja kasu: näiteks tuleb saavutada ekstensiivsete loomakasvatussüsteemide suurem positiivne mõju elurikkusele, süsiniku sidumisele, maastikele, kultuuripärandile ja maapiirkondade elatusvahenditele;
- üldine olukord sõltub ka ÜPP-välistest elementidest ning muudest välisteguritest, nagu turgude areng ja tarbijate eelistused.

Selles ülevaatlikus aruandes, milles on kokku võetud liikmesriikide ühised eesmärgid ja jõupingutused, leidis komisjon, et lisatähelepanu vajavad eelkõige järgmised valdkonnad: oskuste, koolituse ja nõustamissuutlikkuse tugevdamine kõigil tasanditel; liikmesriikidele ja sidusrühmadele paremate juhiste pakkumiseks heade tavade vahetamise edendamine; konkreetsete sekkumistega seotud halduskoormuse vähendamine ning rakendamise ja tulemuste seire (vajaduse korral ka ÜPP strateegiakavade kohandamine).

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Komisjon suhtles mitmeaastase finantsraamistiku algatuste ettevalmistamisel aktiivselt sidusrühmadega.

2024. aasta jaanuaris algatatud strateegiline dialoog ELi põllumajanduse tuleviku üle tõi kokku Euroopa põllumajandus- ja toidutootmissektori, kodanikuühiskonna, maakogukondade ja akadeemiliste ringkondade 29 peamist sidusrühma, et nad võiksid jõuda ühisele arusaamisele ning määrata kindlaks visiooni ELi põllumajandus- ja toidusüsteemide tulevikust. Strateegilises dialoogis rõhutati vajadust jätkata sotsiaal-majandusliku toetuse andmist põllumajandustootjatele, kes seda kõige rohkem vajavad; edendada ühiskonna jaoks positiivseid keskkonnavalaseid, sotsiaalvaldkonna ja loomade heaoluga seotud näitajaid ning parandada maapiirkondade jaoks soodsaid tingimusi. Dialoogi käigus leiti, et ELi põllumajandus- ja toidutootmise, maaelu arengu, kliimaneutraalsuse ja elurikkuse taastamise eesmärkide saavutamiseks on vaja sihtotstarbelist ja proportsionaalset eelarvet, milles kõik eesmärgid on tasakaalus ja võrdse tähtsusega. See põhimõte on väga oluline, et muuta üleminek majanduslikult kasumlikuks, edendada põlvkonnavahetust, elavdada maapiirkondi ja toetada ebasoodsas konkurentsiolekorras põllumajandusettevõtteid, kuid samavõrd oluline ELi põllumajanduse mitmekesisuse jaoks.

Lisaks toimus põllumajanduskogukonna esindusorganisatsioone koondava, hiljuti asutatud Euroopa põllumajandus- ja toidunõukoja (EBAF) raames 19. mail 2025 ja 19.–20. juunil 2025 eriarutelu selle üle, kuidas suunata paremini otsetoetusi ja seada 2027. aasta järgses ÜPPs suund tingimustelt stiimulitele.

Täiendavat sisendit ÜPP tuleviku kohta koguti erikohtumiste abil, mis korraldati olemasolevate ELi sidusrühmade platvormide raames, ning sihtotstarbeliste tehniliste seminaride abil, mis tõi kokku ELi sidusrühmad ja liikmesriigid.

- **Ekspertiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ekspertidelt ÜPPga seotud küsimustes tõendite ja teadmiste kogumiseks korraldati 2023. aasta detsembrist 2024. aasta maini tehniliste seminaride tsükkel. Nendel seminaridel said ELi sidusrühmad, liikmesriigid ja komisjoni talitused vahetada arvamusi ning sõnastada täpsemalt peamisi järeldusi ja küsimusi, mida võetakse arvesse ÜPP ajakohastamisel ja lihtsustamisel.

Esimesel seminaril vastupanuvõime teemal jõuti järeldusele, et vaja on tugevdada riskijuhtimisvahendeid põllumajandusettevõtte tasandil ja riskijagamise võimalusi kogu väärtusahelas, kasutades terviklikumat lähenemisviisi, sealhulgas ennetustöö puhul. Teisel seminaril keskenduti toiduga kindlustatusele, kolmandal, kestlikkusele pühendatud seminaril kogus laialdast toetust vajadus aidata põllumajandustootjatel katsetada uusi innovaatilisi lahendusi ja saada sõltumatumat nõu. Neljandal, ÜPP juhtimist ja tulemuslikkust käsitleval seminaril kinnitati üldist toetust ÜPP uuele rakendamismudelile; osalejad rõhutasid vajadust saavutada stabiilsus, paindlikkus ja lihtsustamine (eelkõige põllumajandustootjate jaoks); kasutada suuremal vabatahtlikkusel põhinevaid lähenemisviise; suurendada reageerimisvõimet välistele vapustustele; tagada kontrolli ja karistuste proportsionaalsus. Viimasel seminaril keskenduti solidaarsusele ja maapiirkondadele ning rõhutati üldist toetust integreeritumatele poliitikameetmetele, mis on vajalikud, arvestades maapiirkondade probleemide ulatust, mida ÜPP ei saa lahendada; parimad tavad on olemas, kuid neid ei võeta kasutusele, ning vaja on suurendada haldusasutuste suutlikkust ja lihtsamaid raamistikke.

Komisjoni tulevikusuundade projekt digiülemineku kohta põllumajandustootjate ja maakogukondade seas hõlmas osalusseminare, mis korraldati sidusrühmadele 2022. aasta märtsist 2023. aasta maini. Komisjon ja liikmesriigid osalesid eesistujariigi Hispaania korraldatud avatud strateegilise autonoomia tulevikusuundade analüüsis, milles nelja strateegilise sektori hulgas käsitleti ka põllumajanduslikku toidutööstust.

2025. aasta juunis toimunud rakendamisdialoog, mida juhtis volinik Christophe Hansen, aitas kindlaks määrata prioriteetid praeguste ÜPP vahendite täiustamiseks.

- **Mõjuhindang**

Ettepaneku aluseks on mõjuhindang, mis tehti seoses komisjoni partnerlusfondi määruse ettepanekuga mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 raames ning milles uuriti riikliku ja piirkondliku partnerluse kava ülesehituse võimalusi, keskendudes kahele põhiaspektile: rakendamismudel, millega määratakse kindlaks vahendite väljamaksmise viis, ning eelarve täitmise viis, mis reguleerib ELi kulutuste rakendamist ja järelevalvet.

Mõjuhindangus hinnati võimalusi ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) integreerimiseks ühte kavasse.

1. poliitikavariant (riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade väline ÜPP) tugineks praeguste ÜPP strateegiakavade rakendamisel saadud kogemustele. See lähenemisviis tagaks järjepidevuse, võimaldaks teha hallatavaid muudatusi ning selgitaks vastutust liidu ja liikmesriikide tasandil.

ÜPP jätkuv integreerimine tooks kaasa edasise lihtsustamise ja suurema koostoime poliitika eesmärkide saavutamisel ning tagaks toetusesaajate jaoks prognoositavuse. Teisalt piiraks tulevase ÜPP ühel fondil põhinev lähenemisviis – mis võimaldab küll sihtotstarbelist toetust – suutlikkust tegeleda tekkivate või ettenägematute vajaduste ja muutuvate prioriteetidega. Tõhususe suurendamiseks on siiski võimalik kogu tulevases mitmeaastases finantsraamistikus veelgi ühtlustada peamisi poliitika kujundamise aspekte, nagu seire-, tulemus- ja auditisüsteemid. See looks haldusmenetlustes sünergia, vähendades liikmesriikide kulusid.

Seevastu näitab mõjuhindang, et ÜPP täielikuks integreerimiseks (2b. poliitikavariant) oleks vaja kehtestada erieeskirjad, et tagada ühtse turu terviklikkus ja põllumajandustootjate aus konkurents, eelkõige selliste põllumajandustootjate sissetulekut otseselt toetavate vahendite puhul nagu otsetoetused, mis on põllumajandustootjate elatusvahendite seisukohalt üliolulised.

Mõjuhindangu kohaselt tagaks iga liikmesriigi jaoks ühe kava kehtestamine sidusama programmitöö, mis kajastab riiklike ja piirkondlike vajadusi, toetades samal ajal liidu prioriteete. Üks rahastamispakett liikmesriigi kohta võimaldaks rahaliste vahendite tõhusat ja paindlikku jaotamist, mis tagaks vahendite lihtsa ümberjaotamise uute prioriteetide või probleemide käsitlemiseks. Üldiselt jõutakse mõjuhindangus järeldusele, et laiem kohaldamisala ja integreeritud juhtimisega lähenemisviis tooks märkimisväärset kasu, sealhulgas suurema sidususe, lihtsuse ja paindlikkuse.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Lihtsustamine on komisjoni üldine prioriteet, mille eesmärk on vähendada koormust ja liigset keerukust ning suurendada kiirust ja paindlikkust.

Ühise põllumajanduspoliitikaga seotud sätete arvu on märgatavalt vähendatud ning saavutatud on riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade, ühise põllumajanduspoliitika määruse ja ühise turukorralduse määruse asjaomaste artiklite sidusus. Üldiselt vähendatakse nõuete üksikasjalikkust ja arvu ning samal ajal pannakse rõhku ÜPP õigusraamistiku toimimiseks olulistele sätetele. Sellest ei tulene mitte ainult sätete koguarvu vähenemine, vaid paraneb ka õigusaktide üldine kvaliteet ja väheneb nende keerukus, liikmesriikidele aga võimaldatakse suuremat paindlikkust ÜPP ühiste vahendite kohandamisel oma konkreetsete vajaduste ja probleemidega.

Integreerides kahe praeguse fondiga (EAGF ja EAFRD) seotud sekkumised, viiakse ettepaneku abil omavahel kooskõlla konkurentsivõime, vastupanuvõime, innovatsiooni ja kestlikkuse eesmärkide saavutamise vahendid, võimaldades nende koostoimet paremate tulemuste nimel. Selline kooskõlastamine mitte ainult ei suurenda kasutada oleva toetuse tulemuslikkust, vaid muudab selle haldamise paindlikumaks ja lihtsamaks, andes tulemuseks nii põllumajandustootjate kui ka ametiasutuste jaoks tõhusamad ja sihipärasemad sekkumised. Suurem paindlikkus annab liikmesriikidele võimaluse kujundada, kavandada ja rakendada ÜPP toetusvahendeid viisil, mis vastab kõige paremini sektori erivajadustele.

Toetusesaajate jaoks saavutatakse lihtsustamine muu hulgas järgmiste meetmete abil:

- tingimuslikkuse lihtsustamine (põllumajandusettevõtete vastutustundlik majandamine). Sekkumisviiside arvu vähendamine (paljud ühendatakse, nt ökokavad ja põllumajandus-, keskkonna- ja kliimakoostused, otsetoetuste kavade märkimisväärne vähendamine), sekkumisviiside parem eesmärgipärasus, ainult määruses sätestatud põhinõuded;
- rohkem kindlasummalisi makseid. See võimaldab lihtsustatud taotlemismenetlusi, mis vähendavad toetusesaajate ja haldusasutuste koormust.

Lihtsustamine liikmesriikide jaoks tuleneb järgmisest:

- üks fond: ei ole keerukaid eeskirju ülekandmiste kohta ega iga fondi jaoks eraldi eeskirju; kontrollikoormus liigub makseasutustelt olemasolevatele pädevatele riiklikele kontrolliasutustele, seega vähenevad põllumajandusettevõtete mitmekordse kontrolliga seotud riskid;
- ettepanekuga ühtlustatakse ka maksete tähtajad, kaotades jäikuse ja tagades põllumajandustootjatele õigeaegsed maksed, võimaldades seega tihedamat seost sekkumiste tegeliku rakendamisega.
- **Põhiõigused**

Käesolevas ettepanekus austatakse põhiõigusi ja peetakse kinni iseäranis Euroopa Liidu põhiõiguste hartaga tunnustatud põhimõtetest, mis on sätestatud komisjoni partnerlusfondi määruse ettepanekus. Kavandatava määruse sätteid, mis käsitlevad põhiõiguste austamist ja õigusriigi põhimõtet, kohaldatakse ka ühise põllumajanduspoliitika toetamise suhtes.

4. MÕJU EELARVELE

Selleks et kasutada riikliku ja piirkondliku partnerluse kavandamise eeliseid, kaasatakse ühine põllumajanduspoliitika komisjoni ettepanekuga mitmeaastase finantsraamistiku kohta aastateks 2028–2034 (lisada viide) riikliku ja piirkondliku partnerluse fondi. Märkimisväärne osa fondist on ette nähtud põllumajandustootjate sissetulekutoetuseks, milleks on fondi

eraldistest sihtotstarbeliselt ette nähtud vähemalt 293,7 miljardit eurot, et tagada toetusesaajatele stabiilsus ja prognoositavus.

Seda rahastust saab partnerlusfondi raames suurendada rohkem kui üht eesmärki teenivate meetmete – näiteks agroenergia, oskused ja sotsiaalne taristu, vesi või ühendatus – koostoime kavandamisega. Lisaks nähakse partnerlusfondi määrusega ELi rahastu raames ette põllumajandustoodete müügiedenduse, kriisisekkumiste ja ühtse turvavõrgu rahastamine (integreerides praeguse põllumajandusreservi) 6,3 miljardi euro ulatuses, samuti tehnilise abi (nt võrgustike või seire) rahastamine.

Põllumajanduse rahastamiseks võib kasutada Euroopa Konkurentsivõime Fondi projekte ja see jääb Euroopa teadusuuringute raamprogrammi lahutamatuks osaks tervise, põllumajanduse ja biomajanduse haru raames, millest saab toetada teadusuuringuid ja innovatsiooni toidu, põllumajanduse, maaelu arengu ja biomajanduse valdkonnas. Selline kombinatsioon võimaldab säilitada praegu kättesaadavad vahendid ja kasutada neid optimeeritud viisil.

Üksikasjad ÜPP ettepaneku mõju kohta eelarvele on esitatud riikliku ja piirkondliku partnerluse kava käsitleva ettepanekuga kaasas olevas finantsselgituses.

5. MUU TEAVE

• Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord

Seda algatust jälgitakse mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 suhtes kohaldatava tulemusraamistiku abil, mis on sätestatud määruse [tulemusraamistiku määrus] ettepanekus. Tulemusraamistikus on ette nähtud rakendamisaruanne programmi rakendusetapis ning tagasiulatuva hindamine kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 34 lõikega 3¹. Hindamine viiakse läbi vastavalt komisjoni parema õigusloome suunistele ja see põhineb fondi eesmärkidega seotud näitajatel.

• Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)

Ei kohaldata.

• Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus

Käesolev ettepanek on osa mitmeaastase finantsraamistiku 2028–2034 paketist, sealhulgas partnerlusfondi määrus ja tulemusraamistiku määrus, millega nähakse ette rahastamine, horisontaalsete põhimõtete raamistik, riikliku ja piirkondliku partnerluse fondi haldamise eeskirjad, finantsraamistik, riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade sisu ja heakskiitmist ning nende juhtimist käsitlevad üldeeskirjad, samuti kinnituspakett ning tulemusraamistik ja seireraamistik.

Käesoleva ettepanekuga täiendatakse neid üldeeskirju erieeskirjadega, mida kohaldatakse ühise põllumajanduspoliitika ning riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade põllumajandust käsitleva peatüki suhtes.

---

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

Ettepanekuga täiendatakse ka eeskirju, mis on sätestatud kavandatavas määruses, millega muudetakse määrust (EL) nr 1308/2013² ja sätestatakse eeskirjad sekkumise kohta teatavates sektorites ja koolidele suunatud kavade kohta.

Ühise põllumajanduspoliitika määrus

Artiklites 1 ja 2 sätestatakse kohaldamisala, riikidele antavad ÜPP soovitused, mida nad peavad rakendama, ja poliitikasuunad. Artiklites 3 ja 4 kirjeldatakse ÜPP keskkonna-, kliima- ja sotsiaalvaldkonna elemente, sealhulgas keskkonna ja kliimaga seotud prioriteetseid teemasid. Artiklis 5 loetletakse kõik ÜPP sekkumisviisid ja esitatakse sissetulekutoetuse meetmeid käsitlevad sätted. Artiklites 6–20 kirjeldatakse ÜPP sekkumistele esitatavaid nõudeid ja esitatakse sätted eesmärkide kohta.

Artiklites 15 ja 16 esitatakse üksikasjalikud põlvkonnavahtetusega seotud sätted, millega nähakse ette ulatuslik noorte põllumajandustootjate stardipakett, mis koosneb noorte põllumajandustootjatele suunatud sekkumistest, mis hõlbustavad põllumajandussektorisse sisenemist ja seal tegevuse alustamist. Artiklid 18, 19 ja 20 hõlmavad muid ÜPP kohaseid sekkumisi, mida rahastatakse riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade eraldistest. Sellega kehtestatakse sekkumisviisid koostööks, programmi LEADER raames, teadmiste jagamise ja innovatsiooni toetamiseks põllumajanduses, metsamajanduses ja maapiirkondades ning kehtestatakse muud ÜPP meetmed.

Artiklis 21 sätestatakse ÜPP andmehaldus, sealhulgas sätted ÜPP andmehalduse eest vastutava asutuse kohta.

Artiklid 22–25 sisaldavad üld- ja lõppsätteid, sealhulgas komisjonile käesoleva määruse täiendamiseks volituste andmist ning komisjoni rakendusvolitusi võtta meetmeid käesolevast määrusest erandite tegemiseks, et lahendada konkreetseid probleeme põhjendatud hädaolukorras, komiteemenetlust ja lõppsätteid.

---

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671–854, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega kehtestatakse ühisele põllumajanduspoliitikale antava liidu toetuse rakendamise tingimused ajavahemikuks 2028–2034

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 43 lõiget 2,

võttes arvesse 1979. aasta ühinemisakti, eriti selle puuvilla käsitleva protokolliga nr 4 punkti 6,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

võttes arvesse kontrollikoja arvamust³,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁴,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust⁵,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Komisjoni 19. veebruari 2025. aasta teatises „Põllumajanduse ja toidu visioon“⁶ on märgitud, et 2027. aasta järgne ühine põllumajanduspoliitika (ÜPP) paneb liikmesriikidele suurema vastutuse ja aruandekohustuse selle eest, kuidas nad ÜPP eesmärke täidavad, toetades ja stabiliseerides põllumajandustootjate sissetulekut, meelitades tööle asuma põllumajandustootjate uut põlvkonda ja tagades toiduga kindlustatuse. Uus ÜPP peab olema lihtsam ja sihipärasem liidu ühine poliitika, millega võimaldatakse põllumajandustootjatele suuremat paindlikkust ja korraldatakse üleminek nõuetelt stiimulitele.
- (2) Mitmeaastane finantsraamistik 2028–2034 hõlmab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) .../... (*riiklik ja piirkondlik partnerlus*), millega luuakse ajavahemikuks 2028–2034 riikliku ja piirkondliku partnerluse fond (edaspidi „fond“), koondades sellesse riikidele eelnevalt eraldatud vahendid, sealhulgas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/2115⁷ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega

³ ELT C , , lk .

⁴ ELT C , , lk .

⁵ ELT C , , lk .

⁶ KOMISJONI TEATIS EUROOPA PARLAMENDILE, NÕUKOGULE, EUROOPA MAJANDUS- JA SOTSIAALKOMITEELE NING REGIOONIDE KOMITEELE „Põllumajanduse ja toidu visioon. Kujundada üheskoos atraktiivne põllumajandus- ja toidusektor tulevastele põlvetele“ (COM(2025)75 final); <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX:52025DC0075>.

⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavad (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2115/oj>).

(EL) 2021/2116⁸ loodud Euroopa Põllumajanduse Tagatistfondi (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi (EAFRD) vahendid. Fondi tuleks rakendada riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade ning ELi rahastu kaudu, mille eesmärk on suurendada paindlikkust ning tulla toime kriiside ja sekkumistega, mis nõuavad liidu tasandil suunamist või koordineerimist. Seda liidu toetust ÜPP-le antakse fondist vastavalt nimetatud fondi tegevust reguleerivatele eeskirjadele, mis on sätestatud määruses (EL) .../... (*riiklik ja piirkondlik partnerlus*).

- (3) Põllumajanduse puhul osutatakse määruse (EL) .../... (*riiklik ja piirkondlik partnerlus*) artikli 3 punktis c märgitud fondi üldeesmärgis ELi toimimise lepingu artiklis 39 sätestatud eesmärkidele. ÜPP erieesmärgid aitavad otseselt kaasa liidu elukvaliteedi säilitamisele ning liikmesriigid peavad neid rakendama oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade kaudu.
- (4) Selleks et tagada liidu piisav reageerimine põllumajandussektori kõige pakilisematele probleemidele, on sihipärase poliitika saavutamiseks asjakohane näha ette suunamismehhanism, mis kajastab põllumajanduse ja toidu visioonis esitatud suuniseid. Selleks et liikuda konkurentsivõimelise, vastupanuvõimelise ja kestliku põllumajandussektori suunas kooskõlas sidusrühmadega peetud konsultatsioonide tulemustega, peaksid ÜPP soovitused riikidele tagama liidu tasandil poliitika suunamise piisava taseme, et anda liikmesriikidele riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade koostamisel juhiseid seoses põllumajandusega, määrates asjakohased sekkumised kindlaks riikide konkreetsete probleemide ja vajaduste alusel.
- (5) Selleks et tagada liidu põllumajandussektori toetamise võrdsed tingimused ja ühine raamistik, peaksid liikmesriigid raamistiku elemendid kindlaks määrama, võttes ÜPP eesmärgi silmas pidades arvesse kohalikke eripärasid ja vajadusi, samal ajal kui liit peaks sätestama ühise raamistiku poliitikale, mis toetab neid, kes seda kõige rohkem vajavad.
- (6) ÜPP on avaldanud positiivset mõju põlvkonnavahtusele põllumajanduses, kuid endiselt on takistusi, eelkõige seoses põhitariistu ja -teenuste pakkumisega maapiirkondades, maa kättesaadavusega ja sotsiaalse turvavõrguga nii noortele kui ka pensionile jäävatele põllumajandustootjatele. Noorte põllumajandustootjate ja uute sektorisse sisenejate konkreetsete vajaduste rahuldamiseks tuleks nõuda, et iga liikmesriik kehtestaks riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas põlvkonnavahtuse strateegia, mis peaks põhinema konkreetse riigi olukorra hindamisel kooskõlas komisjoni põllumajanduse ja toidu visiooniga, milles on seatud esikohale ELi põllumajanduse ja põllumajandusliku toidutööstuse pikaajaline kestlikkus ja atraktiivsus. Samuti peaksid liikmesriigid töötama noortele põllumajandustootjatele välja tervikliku stardipaketi, mille eesmärk on hõlbustada noorte põllumajandustootjate sektorisse sisenemist ja seal tegevuse alustamist, sealhulgas noortele põllumajandustootjatele suunatud ulatusliku sekkumiste paketi.
- (7) Kooskõlas eesmärgiga saavutada parem tasakaal stiimulite ja nõuete vahel peaksid liikmesriigid suunama oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade kaudu toetuse ÜPP prioriteetidele, mis on olulised põllumajanduse pikaajalise jätkusuutlikkuse jaoks. 2027. aasta järgne ühine põllumajanduspoliitika peaks kiirendama üleminekut kestlikumatele tootmisviisidele, aidates saavutada 2050. aastaks kliimanetraalsuse eesmärgi. Uus ÜPP peaks pakkuma paremaid preemiaid ambitsioonikamate

---

⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2116, mis käsitleb ühise põllumajanduspoliitika rahastamist, haldamist ja seiret ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 1306/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 187, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/2116/oj>).

ökosüsteemi teenuste osutamise eest, mis lähevad kaugemale kohustuslike nõuete abil saavutatud tulemustest. Uus ÜPP peaks saavutama uue tasakaalu teatud kohustuslikel nõuetel põhineva põllumajandusettevõtete vastutustundliku majandamise ning põllumajanduse keskkonnameetmete ja kliimameetmete vahel, millega toetatakse keskkonnale, kliimale ja loomade heaolule kasulikku tegevust ning üleminekut vastupidavamatele tootmissüsteemidele.

- (8) Tuleks kehtestada põllumajandusettevõtete vastutustundlik majandamine, et tagada ÜPP toetuse vastavus olulise kahju ärahoidmise põhimõttele, mis on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL, Euratom) 2024/2509⁹. Põllumajandusettevõtete vastutustundlik majandamine peaks hõlmama keskkonna- ja sotsiaalvaldkonna tingimuslikkuse miinimumnõudeid, samuti kaitsetavasid, mis on liikmesriikides välja töötatud selliste oluliste eesmärkide saavutamiseks nagu pinnase ja jõgede kaitse reostuse eest. Liikmesriikidel peaks olema paindlikkus kohandada neid kaitsetavasid vastavalt oma konkreetsele geograafilistele ja kliimatingimustele ning tootmissüsteemidele, sealhulgas kehtestades erandeid. Sotsiaalselt jätkusuutliku põllumajanduse edendamiseks on teatavate ÜPP toetuste puhul vaja järgida töö- ja tööhõivetingimusi, tööohutust ja töötervishoidu käsitlevaid standardeid. Järgida tuleks Euroopa põhiõiguste hartat ning erinevaid riiklikke raamistikke ja tööturumudeleid, sotsiaalpartneritele ega liikmesriikidele ei tohiks kehtestada lisakohustusi seoses jõustamise või kontrolliga ning vältida tuleks topeltkorrektsioone.
- (9) Põllumajandustootjate sissetulekutoetus peaks jätkuvalt olema keskne poliitikavahend, et tagada põllumajandustootjatele õiglane sissetulek ning kestlik põllumajandus ja toidutootmine. See peaks aitama kaasa konkurentsivõimelise ja vastupidava põllumajandussektori edendamisele, kasutades ära kvaliteetse tootmise ja ressursitõhususe eeliseid ning tagades samal ajal põlvkonnavahetuse ja seega pikaajalise toiduga kindlustatuse. Sissetulekutoetuse eraldised tuleks määrata sihtotstarbeliseks kasutamiseks üksnes põllumajandustootjate sissetulekutoetuseks, et tagada liidu põllumajandussektori stabiilsus ja prognoositavus. Suure mõju ja tõhususe tagamiseks peaks uus ÜPP hõlmama ühtlustatud ja järjepidevat eri liiki sissetulekutoetuste komplekti, mis võimaldab liikmesriikidel ÜPP eesmäärke saavutada.
- (10) Arvestades vajadust määrata toetus neile, kes seda kõige rohkem vajavad, peaksid liikmesriigid maksma pindalapõhist vähenevat sissetulekutoetust ainult neile isikutele, kelle põhitegevus on põllumajandus, tagades samal ajal, et välja ei jäeta väikeseid ja mitmes valdkonnas tegutsevaid põllumajandustootjaid, kes tegelevad vähemalt minimaalsel määral põllumajandusliku tegevusega.
- (11) Tunnistades vajadust parandada põllumajandusettevõtete vastupanuvõimet ja riskijuhtimist, tuleks toetada põllumajandustootjaid, et võimaldada neil toime tulla suurenevate riskide ja kriisidega, näiteks kliimamuutuste või turu ebastabiilsusega seotud riskide ja kriisidega, ning osaleda riskijuhtimisvahendites, sealhulgas toetada kindlustusmakseid ja ühisfondide sissemakseid kõigis liikmesriikides. Sektori vastupanuvõime tugevdamiseks tuleks riskijuhtimise puhul edendada ennetavat lähenemisviisi, kehtestades riskiennetusmeetmeid rakendavatele põllumajandustootjatele asjakohased maksimaalsed toetusmäärad koos stiimulitega.

---

⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (uuesti sõnastatud) (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj>).

- (12) ÜPP eesmärkide poole tuleks püüelda ka põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate tehtavate investeeringute toetamise kaudu. Sellised investeeringud võivad muu hulgas puudutada taristuid, mis on seotud põllumajanduse ja metsamajanduse arendamise, ajakohastamise või kliimamuutustega kohanemisega, agrometsandustavade ning energia- ja veevarustusega, digitehnoloogia paigaldamisega põllumajandusse, täppispõllumajandusega ning sissetulekuallikate mitmekesistamisega muudes valdkondades, nagu agroturism ja biomajandus. Peaks olema võimalik toetada ka investeeringuid loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide, sealhulgas tulekahjude, tormide, üleujutuste, kahjurite ja haiguste tagajärjel kaotatud põllumajandusliku või metsamajandusliku tootmispotentsiaali taastamisse.
- (13) Tunnustades põllumajandustootjate vajadust tasakaalustada kutsealased kohustused isiklike ja perekondlike kohustustega, peaks olema võimalik toetada põllumajandusettevõtete asendusteenuseid, mis hõlbustavad põllumajandustootjate asendamist haiguspuhkuse, laste saamise, puhkepäevade või koolitusel osalemise korral. Peaks olema võimalik toetada nende teenuste loomist ja põllumajandustootjat asendavate ajutiste töötajate palka.
- (14) Sotsiaalse, majandusliku, keskkonnavalase ja digiülemineku edendamiseks maapiirkondades peaksid liikmesriigid tagama programmi LEADER toetamise. Riikliku ja piirkondliku partnerluse kavade raames peaks olema võimalik anda toetust kvaliteedikavadele ja müügiarendustegevusele, lühikesele tarneahelale ja kohaliku turu arendamisele.
- (15) Arvestades vajadust edendada innovatsiooni ja kestlikumaid tavasid, peaks põllumajanduse tootlikkust ja kestlikkust käsitlev Euroopa innovatsioonipartnerlus (EIP-AGRI) jääma peamiseks poliitikavahendiks, et toetada interaktiivset innovatsiooni, millega tõhustatakse osalejate vahel teadmiste vahetamist, et levitada praktilisi lahendusi¹⁰. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) .../... loodud liidu teadusuuringute raamprogrammi (FP10) ja ÜPP koostoime peaks ergutama põllumajandust kõige paremini ära kasutama teadusuuringute ja innovatsiooni tulemusi, eelkõige tulemusi, mis on saadud FP10 ning EIP-AGRI kaudu rahastatud projektidest ning aitavad kaasa uuendustele biomajanduse ja põllumajandussektoris ning maapiirkondades.
- (16) Avalike põllumajandusteabe süsteemide koostalitlusvõime suurendamine riiklikul tasandil võib tuua märkimisväärset kasu, sealhulgas vähendada andmete kogumise koormust, suurendada tõhusust ja tõhustada poliitika järelevalvet. Selle eesmärgi poole liikudes peaksid liikmesriigid järgima aruandluskoormuse vähendamiseks põhimõtet „kogu üks kord, kasuta mitu korda“. Ühe asutuse määramine koostalitlusala tegevuste koordineerimiseks ning investeerimine põllumajandusettevõtte kordumatutesse identifitseerimistunnustesse, Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 910/2014¹¹ osutatud ELi digiidentiteedikukrusse ja andmeajamistaristusse võib vähendada halduskoormust, ühtlustada aruandluskohustusi ja suurendada põllumajandustootjate mõjuvõimu andmete väärtusahelas, toetades lõppkokkuvõttes ÜPP eesmärke.

¹⁰ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule Euroopa innovatsioonipartnerluse „Põllumajanduse tootlikkus ja jätkusuutlikkus“ kohta (COM(2012) 79 final).

¹¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. juuli 2014. aasta määrus (EL) nr 910/2014 e-identimise ja e-tehingute jaoks vajalike usaldusteenuste kohta siseturul ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 1999/93/EÜ (ELT L 257, 28.8.2014, lk 73–114, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2014/910/oj>).

- (17) Kooskõlas ELi toimimise lepingu artikliga 290 tuleks komisjonile delegeerida volitused võtta vastu õigusakte, et täiendada käesoleva määruse mitteolemuslikke osi. Õiguskindluse tagamiseks tuleks komisjonile delegeerida volitused täiendada käesolevat määrust meetmetega, millega tagatakse, et liikmesriigid rakendavad ÜPP rakendamiseks, seireks ja hindamiseks kasutatavate infosüsteemide vahelist koostalitlusvõimet ja sujuvat andmevahetust.
- (18) Käesoleva määruse ühetaoliste rakendamistingimuste tagamiseks tuleks komisjonile anda rakendamisevolitused, et koostada tegevuskava infosüsteemide koostalitlusvõime saavutamiseks ja säilitamiseks.
- (19) Komisjonile tuleks anda volitused võtta vastu viivitamata kohaldatavaid rakendusakte, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel konkreetsete probleemide lahendamise tungiva kiireloomulisuse tõttu vajalik, tagades samal ajal otsetoetuste järjepidevuse erakorraliste asjaolude ilmnemisel. Lisaks peaks komisjonil olema õigus võtta vastu viivitamata kohaldatavaid rakendusakte, kui nõuetekohaselt põhjendatud ja erakorralised asjaolud mõjutavad toetuse andmist ja ohustavad käesolevas määrukses loetletud sekkumiste tõhusat rakendamist.
- (20) Selleks et tagada kavandatud meetme tõrgeteta rakendamine, peaks käesolev määrus kiireloomulisuse tõttu jõustuma järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimise

Selleks et tagada tugev, kestlik ja vastupanuvõimeline ühine põllumajanduspoliitika, liidu toiduga kindlustatus, põlvkonnavaheetus ja elujõulised maapiirkonnad, sätestatakse käesolevas määrukses eritingimused ühisele põllumajanduspoliitikale (ÜPP) antava liidu toetuse rakendamiseks kooskõlas määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artikli 2 punktis c sätestatud üldeesmärgiga.

Seda liidu toetust antakse riikliku ja piirkondliku partnerluse fondist (edaspidi „fond“) vastavalt nimetatud fondi tegevust reguleerivatele eeskirjadele, mis on sätestatud määrukses (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus).

Artikkel 2

Riikidele antavad ÜPP soovitused ja poliitika suunamine

1. Enne seda, kui liikmesriigid esitavad riikliku ja piirkondliku partnerluse kavad, võtab komisjon vastu riikidele mõeldud ÜPP soovitused, milles antakse igale liikmesriigile suunised määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artikli 3 punktis d sätestatud ÜPPga seotud erieesmärkide rakendamiseks nende riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades kooskõlas nimetatud määruse artikliga 22. Riikidele antavad ÜPP soovitused põhinevad järgmisel:
  - (a) panus põllumajandustootjate õiglasesse ja piisavasse sissetulekusse ja nende pikaajalisse konkurentsivõimesse, sealhulgas põllumajandustootjate positsioon väärtusahelas;
  - (b) kutseala atraktiivsuse suurendamine ja põlvkonnavaheetuse soodustamine;

- (c) kliimameetmete tõhustamine, ökosüsteemi teenuste pakkumine, ringluspõhised lahendused, elurikkuse ja loodusvarade kaitse, kestlik põllumajandus ja loomade heaolu parandamine;
- (d) vastupanuvõime, põllumajandustootjate valmisoleku ning kriiside ja riskidega toimetuleku suutlikkuse parandamine;
- (e) teadmiste kättesaadavuse parandamine ning innovatsiooni ja digiülemineku kiirendamine eduka põllumajandusliku toidutööstuse jaoks.

Komisjon võib riikidele antavaid ÜPP soovitusi vajaduse korral uuendada.

2. Komisjon võtab riikidele ÜPP soovitusi andes aluseks põllumajandussektori ja maapiirkondade olukorra analüüsi, mis hõlmab demograafilisi tegureid, struktuurseid ja territoriaalseid iseärasusi ning toiduga kindlustatust igas liikmesriigis.
3. Riikidele antavates ÜPP soovitustes nimetab komisjon eelkõige peamised probleemid, millega iga liikmesriik oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas peab tegelema, lähtudes määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artikli 3 punktis d sätestatud ÜPPga seotud erieesmärkidest.

Artikkel 3

Põllumajandusettevõtete vastutustundlik majandamine

1. Põllumajandusettevõtte vastutustundlik majandamine hõlmab I lisa A osas (*kohustuslikke majandamisnõudeid käsitlev lisa*) loetletud kohustuslike majandamisnõudeid, kaitsetavasid, mille liikmesriigid määravad kindlaks riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas kooskõlas käesoleva artikli lõikega 4 ja I lisa C osaga, ning sotsiaalse tingimuslikkuse süsteemi, mis hõlmab I lisa B osas loetletud kohustuslike majandamisnõudeid.
2. Artikli 5 lõike 1 punktides a–f ning punktides o ja p osutatud sekkumiste raames makstavate toetuste puhul tuleb niivõrd, kui võrd need on seotud kohalike põllumajandustoodete toetamisega, järgida kohustuslike majandamisnõuete ja kaitsetavade süsteemi, mida nimetatakse ühiselt põllumajandusettevõtte vastutustundlikuks majandamiseks.

Kohustuslike majandamisnõuete loetelu ja kaitsetavade eesmärgid on esitatud I lisa.

I lisa A ja C osas loetletud põllumajandusettevõtete vastutustundliku majandamise tingimusi ei kohaldata siiski põllumajandustootjate suhtes, kes saavad toetust artikli 5 lõike 1 punkti g alusel.

3. Toetus, mida antakse põllumajandusettevõtte vastutustundliku majandamise tingimuste täitmisel, peab olema kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 33 lõike 2 punktis d sätestatud olulise kahju ärahoidmise põhimõttega.

Käesoleva artikli kohaldamisel on kohustuslik majandamisnõue iga üksik I lisa A ja B osas loetletud nõue, mis on sätestatud I lisa A ja B osas loetletud konkreetsetes õigusaktis ja erineb sisuliselt sama õigusakti muudest nõuetest.

Kohustuslike majandamisnõudeid käsitlevaid I lisa loetletud õigusakte kohaldatakse nende kohaldatavas versioonis ning direktiive liikmesriikide rakendatavas versioonis. Direktiive rakendavate õigusaktide eesmärk või tagajärg ei tohi siiski olla põllumajandustootjate või muude toetusesaajate vabastamine I lisa A ja B osas loetletud kohustuslikest majandamisnõuetest.

4. Liikmesriigid määravad kooskõlas I lisa C osaga riiklikul või piirkondlikul tasandil kindlaks kaitsetavad, mida peavad järgima põllumajandustootjad ja muud lõikes 2 osutatud toetuse saajad, et saavutada järgmised eesmärgid:
  - (a) süsinikurikaste muldade, maastikuelementide ja püsirohumaade kaitse põllumajandusmaal;
  - (b) mulla kaitse erosiooni eest, mulla potentsiaali säilitamine, mulla orgaanilise aine säilitamine, sealhulgas külvikorra kasutamise või põllumajanduskultuuride mitmekesistamise abil, ning kaitse koristusjäätmete põletamise eest põllumaal;
  - (c) vooluveekogude ja põhjavee kaitse reostuse ja äravoolu eest.
5. Liikmesriigid esitavad riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas iga lõikes 4 sätestatud eesmärgi jaoks kindlaks määratud kaitsetavade kirjelduse, sealhulgas nende territoriaalse kohaldamisala, põllumajandustootjad ja muud toetusesaajad, kelle suhtes seda tava kohaldatakse, ning kaitsetava kokkuvõtte. Kaitsetavade kehtestamisel võtavad liikmesriigid täiel määral arvesse riikidele antavaid ÜPP soovitusi, millele on osutatud artiklis 2. Liikmesriigid kohandavad kaitsetavasid erisuguste maa majandamise süsteemide ning erinevate keskkonna- ja kliimatingimustega nende territooriumil.
6. Põllumajandustootjaid, kelle kogu põllumajanduslik majapidamine on sertifitseeritud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) 2018/848¹², käsitatakse riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas esitatud kaitsetavasid järgivatena seoses lõike 4 punktides b ja c sätestatud eesmärkidega.
7. Lõikes 4 osutatud kaitsetavade kehtestamisel võivad liikmesriigid oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas kehtestada kõnealustest kaitsetavadest konkreetseid erandid, mis põhinevad objektiivsetel ja mittediskrimineerivatel kriteeriumidel, nagu põllukultuurid, mullatüübid ja põllumajandussüsteemid või püsirohumaade kahjustused muu hulgas metsloomade või invasiivsete võõrliikide mõjul. Need konkreetseid erandid kehtivad piiratud pindalal ning kehtestatakse üksnes siis ja sellises ulatuses, kui need on vajalikud nende tavade kohaldamisega seotud konkreetsete probleemide lahendamiseks, ning need ei takista lõikes 4 sätestatud eesmärkide saavutamist ega moonuta konkurentsi.
8. Liikmesriigid võivad teha kaitsetavadest ajutisi erandeid, kui ilmastikutingimused takistavad põllumajandustootjatel ja teistel toetusesaajatel neid tavasid rakendada või kui kõnealuste kaitsetavade rakendamine takistaks lõikes 4 sätestatud eesmärkide saavutamist. Liikmesriigid tagavad, et ajutiste erandite ulatus ja kestus on vajalikul määral piiratud, need tehakse objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel ning need ei takista lõikes 4 sätestatud eesmärkide saavutamist ega moonuta konkurentsi.
9. Liikmesriigid võivad tunnustada artikli 10 lõike 1 punktis a osutatud põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete kohaseid majandamistavasid, mis aitavad kaasa käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud eesmärkide saavutamisele samaväärsel viisil kui kõnealuse lõike kohaselt riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas kehtestatud asjakohased kaitsetavad. Liikmesriigid võivad käsitada põllumajandustootjaid ja teisi

¹² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/oj>).

toetusesaajaid, kes kohustuvad neid samaväärseid tavasid rakendama, asjakohast kaitsetava järgivatena.

Artikkel 4

Keskkonna ja kliimaga seotud prioriteetsed valdkonnad

1. Liikmesriigid annavad põllumajandustootjatele ja teistele toetusesaajatele toetust vähemalt igas järgmises keskkonna ja kliimaga seotud prioriteetses valdkonnas:
  - (a) kliimamuutustega kohanemine ja veemajanduse kriisivalmiduse suurendamine;
  - (b) kliimamuutuste leevendamine, sealhulgas süsiniku eemaldamine ja taastuenergia tootmine põllumajandusettevõttes, muu hulgas biogaasi tootmine;
  - (c) mulla seisund;
  - (d) elurikkuse säilitamine, näiteks elupaikade või liikide kaitse, maastikuelementide kaitse, pestitsiidide kasutamise vähendamine;
  - (e) mahepõllumajanduse arendamine;
  - (f) loomade tervis ja heaolu.

Liikmesriigid, kelle territooriumil on alasid, kus esineb ülemäärase nitraadisalduse tõttu veereostust, annavad põllumajandustootjatele toetust loomakasvatussüsteemide ekstensiivsemaks muutmiseks või mitmekesistamiseks muu põllumajandusliku tegevusega.

2. Iga lõikes 1 osutatud prioriteetse valdkonna puhul antakse toetust artiklites 9, 10 ja 13 sätestatud tingimustel.

Artikkel 5

Toetuse liigid

1. Nähakse ette järgmised ÜPP sekkumised:
  - (a) vähenev pindalapõhine sissetulekutoetus;
  - (b) tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus;
  - (c) puuvilla eritoetus;
  - (d) looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tingitud piirangutega alade toetus;
  - (e) teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevate ebasoodsate teguritega tegelemise toetus;
  - (f) põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed;
  - (g) väikepõllumajandustootjate toetus;
  - (h) riskijuhtimisvahendite toetus;
  - (i) põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate investeeringutoetus;

- (j) noorte põllumajandustootjate, uute põllumajandustootjate, maapiirkondade ettevõtete ja idufirmade tegevuse alustamise ning väikeste põllumajandusettevõtete arendamise toetus;
  - (k) põllumajandusettevõtete asendusteenuste toetus;
  - (l) programm LEADER;
  - (m) teadmiste jagamise ja innovatsiooni toetus põllumajanduses, metsamajanduses ja maapiirkondades;
  - (n) territoriaalsed ja kohalikud koostööalgatused;
  - (o) sekkumised äärepoolseimates piirkondades;
  - (p) sekkumised Egeuse mere väikesaartel;
  - (q) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1308/2013¹³ II osa I jaotise Iia peatükis osutatud ELi koolipuuvilja ja -köögivilja kava;
  - (r) sekkumised teatavates määruse (EL) nr 1308/2013 II osa I jaotise Iia peatükis osutatud sektorites;
  - (s) kriisitoetused põllumajandustootjatele.
2. Lõike 1 punktides a–k osutatud sekkumised ja määruse (EL) nr 1308/2013 II osa I jaotise Iia peatükis osutatud sekkumised teatavates sektorites on sissetulekutoetusega seotud sekkumised, mida rahastatakse fondist vastavalt määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artikli 10 lõike 2 punkti a teisele lõigule.
  3. Käesoleva määruse alusel ei ole toetusõiguslik selliste kanepisortide tootmine, mille tetrahüdrokannabinooli (THC) sisaldus on üle 0,3 %.

Artikkel 6

Vähenev pindalapõhine sissetulekutoetus

1. Liikmesriigid annavad põllumajandustootjatele toetusõiguslike hektarite eest pindalapõhist sissetulekutoetust, et rahuldada sissetulekuvajadusi.
2. Toetusõigusliku hektari kohta makstavat toetust eristatakse põllumajandustootjate rühmade või geograafiliste piirkondade kaupa objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel. Eristamise aluseks olevad põllumajandustootjate rühmad või geograafilised piirkonnad määratakse kindlaks põllumajandustootjate tulu põhjal, mis on saadud põllumajanduslikust tegevusest esindaval vaatlusperioodil.

Toetuste diferentseerimisel suunavad liikmesriigid toetuse kõige enam abi vajavatele põllumajandustootjatele, eelkõige noortele ja uutele põllumajandustootjatele, naistele, pere- või väikepõllumajandustootjatele, põllukultuuride tootmist ja loomakasvatust kombineerivatele põllumajandustootjatele või artikli 8 kohaselt kindlaks määratud looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tingitud piirangutega aladel tegutsevatele põllumajandustootjatele.

¹³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1308/oj>).

Toetuste diferentseerimisel võib kasutada iga-aastaseid kindlasummalisi makseid, mis asendavad täielikult või osaliselt pindalapõhise sissetulekutoetuse toetusõigusliku hektari kohta. Liikmesriigid suurendavad noortele põllumajandustootjatele antavat toetust toetusõigusliku hektari kohta.

3. Lõike 2 alusel põllumajandustootja kohta kehtestatud toetuste kogusumma väheneb järk-järgult järgmiste eeskirjade kohaselt.
  - (a) Liikmesriigid vähendavad aastas põllumajandustootjale antavat pindalapõhist sissetulekutoetust, mis ületab 20 000 eurot, 25 % võrra, kui põllumajandustootjale antava pindalapõhise sissetulekutoetuse summa jääb vahemikku 20 000 – 50 000 eurot.
  - (b) Liikmesriigid vähendavad aastas põllumajandustootjale antavat pindalapõhist sissetulekutoetust, mis ületab 50 000 eurot, 50 % võrra, kui põllumajandustootjale antava pindalapõhise sissetulekutoetuse summa on üle 50 000 euro ja mitte rohkem kui 75 000 eurot.
  - (c) Liikmesriigid vähendavad aastas põllumajandustootjale antavat pindalapõhist sissetulekutoetust, mis ületab 75 000 eurot, 75 % võrra, kui põllumajandustootjale antava pindalapõhise sissetulekutoetuse summa on üle 75 000 euro.
4. Pindalapõhise sissetulekutoetuse kogusumma ei tohi olla suurem kui 100 000 eurot põllumajandustootja kohta aastas. Juriidilise isiku või juriidiliste isikute rühma puhul hõlmab piirang kõiki ühe juriidilise või füüsilise isiku kontrolli all olevaid põllumajandusettevõtteid.
5. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohane toetus on peamiselt suunatud põllumajandustootjatele, kes tegelevad põllumajandusliku tegevusega oma põllumajanduslikus majapidamises ja aitavad aktiivselt kaasa toiduga kindlustatusele. Põllumajandustootjatena käsitatakse ka väikepõllumajandustootjaid, kelle põhitegevus ei ole põllumajandus, kuid kes tegelevad põllumajandusliku tegevusega vähemalt liikmesriikide kehtestatud minimaalsel tasemel.
6. Liikmesriigid tagavad, et hiljemalt 2032. aastaks ei saa enam käesoleva artikli kohast toetust taotlejad, kes jõuavad riigi õigusaktidega kindlaks määratud pensioniikka ja saavad vanaduspensioni.
7. Liikmesriigid tagavad, et toetusõiguslik hektar hõlmab üksnes selliseid maa-alasid, mis on põllumajandustootjate käsutuses ja mis on
  - (a) põllumajandusmaa, kus toimub põllumajanduslik tegevus ja mis on juhtimise, kasu ja finantsriskide mõttes põllumajandustootja kontrolli all. Kui sellisel maa-alal toimub ka mittepõllumajanduslik tegevus, on põllumajanduslik tegevus ülekaalus;
  - (b) maa, mille jaoks antakse toetust artikli 5 lõike 1 punktide a ja g alusel või baassissetuleku toetust kestlikkuse tagamiseks vastavalt määruse (EL) 2021/2115 II peatüki III jaotise 2. jao 2. alajaole, kui põllumajanduslikku tegevust ei teostata kohustuste tõttu, mis tulenevad liidu või riiklikest sekkumistest või muudest programmidest, mis toetavad artiklis 4 osutatud ÜPP keskkonna ja kliimaga seotud prioriteete;
  - (c) liikmesriigid võivad otsustada lugeda toetusõiguslike hektarite hulka maastikuelemendid, mis ei ole hõlmatud punktis b osutatud kohustuste ja kavade, tingimusel et need maastikuelemendid ei takista märkimisväärselt

põllumajanduslikku tegevust ega ole põllumajanduslikul maotükil domineerivad.

Artikkel 7

Väikepõllumajandustootjate toetus

1. Liikmesriigid annavad väikepõllumajandustootjatele sissetulekutoetust, mis liikmesriikide otsuse kohaselt asendab artikli 5 lõike 1 punktides a, b ja d osutatud sekkumiste raames antava toetuse. Liikmesriigid kavandavad sekkumise riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas põllumajandustootjate jaoks valikulise sekkumisena.
Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohane toetus on peamiselt suunatud põllumajandustootjatele, kes tegelevad põllumajandusliku tegevusega oma põllumajanduslikus majapidamises ja aitavad aktiivselt kaasa toiduga kindlustatusele.
Iga-aastane toetus igale väikepõllumajandustootjale ei ületa 3 000 eurot.
2. Liikmesriigid võivad eristada käesoleva artikli alusel antavat toetust põllumajandustootjate eri rühmade või geograafiliste piirkondade kaupa.

Artikkel 8

Looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tingitud piirangutega alade toetus

1. Liikmesriigid annavad toetust, et hüvitada põllumajandustootjatele looduslikust või muust piirkondlikust eripärast tingitud piirangud.
2. Looduslikust või muust eripärast tingitud piirangutega alade toetust võib anda alade puhul, mis
  - (a) on määratud vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013¹⁴ artiklile 32;
  - (b) on äsja määratud liikmesriikide määratletud konkreetseid piiranguid arvestades ning on lisatud riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas.Liikmesriigid võivad määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 32 lõikes 3 sätestatud tingimustel teha kohandusi, et jätta välja alad, mis asuvad käesoleva lõike esimese lõigu punktide a ja b kohaselt määratud aladel.
Esimese lõigu punkti b kohaselt määratud alade pindala ei tohi ületada 2 % asjaomase liikmesriigi kasutatavast põllumajandusmaast.
3. Toetusõigusliku hektari kohta makstav toetus piirdub lisakulude või saamata jäänud tuluga, mis on seotud põllumajandusliku tootmisega määratud aladel, võrreldes tootmisega määramata aladel.

¹⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1305/2013 Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) antavate maaelu arengu toetuste kohta ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1698/2005 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 487, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/1305/oj>).

Artikkel 9

Teatavatest kohustuslikest nõuetest tulenevate ebasoodsate teguritega tegelemise toetus

1. Liikmesriigid võivad anda põllumajandus- ja metsamaal pindalatoetust ebasoodsate tegurite korral, mis tulenevad järgmiste õigusaktide rakendamisest:
  - (a) nõukogu direktiiv 92/43/EMÜ¹⁵ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2009/147/EÜ¹⁶;
  - (b) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/60/EÜ¹⁷.Lisaks esimese lõigu punktis a osutatud aladele võivad liikmesriigid määrata toetuse muudele piiritletud looduskaitsealadele, mille puhul põllumajanduse või metsamajanduse suhtes kohaldatakse keskkonnapiiranguid seoses direktiivi 92/43/EMÜ artikli 10 rakendamisega, tingimusel et kõnealused alad ei ületa 5 % määratud Natura 2000 aladest, mis on hõlmatud riikliku ja piirkondliku partnerluse kavaga.
2. Käesoleva artikli alusel võib anda toetust põllumajandustootjatele, metsamaa valdajatele ja nende liitudele.
3. Selle artikli alusel võivad liikmesriigid anda toetust üksnes selleks, et hüvitada toetusesaajatele täielikult või osaliselt lisakulud ja saamata jäänud tulu, sealhulgas tehingukulud, seoses selliste kohustuslike nõuete järgimisega, mis tulenevad lõike 1 esimeses lõigus loetletud liidu õigusaktidest ja -normidest.

Artikkel 10

Põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmed

1. Liikmesriigid pakuvad stiimuleid järgmiste meetmete jaoks, mis on kasulikud kliimale, keskkonnale, loomade tervisele ja heaolule ning kestlikule metsamajandusele:
  - (a) põllumajandustootjate ja teiste toetusesaajate võetud vabatahtlikud majandamiskohustused, sealhulgas mahepõllumajanduse säilitamise ja loomakasvatuse ekstensiivistamise kohustused, mis on kehtestatud ja mida rakendatakse vastavalt lõikele 3;
  - (b) põllumajandustootjate vabatahtlik üleminek vastupidavatele tootmissüsteemidele põllumajandusettevõtte või selle osa tasandil, sealhulgas üleminek mahepõllumajandusele ja loomakasvatussüsteemide ekstensiivistamine, mis on kehtestatud ja mida rakendatakse vastavalt lõikele 4.
2. Iga liikmesriik annab toetust mahepõllumajandusele, mis on sertifitseeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2018/848¹⁸ kohaselt, ja ekstensiivse loomakasvatuse süsteemidele mõlema lõikes 1 osutatud tegevusvormi raames.

¹⁵ Nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiv 92/43/EMÜ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/1992/43/oj>).

¹⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta direktiiv 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta (ELT L 20, 26.1.2010, lk 7, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2009/147/oj>).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiv 2000/60/EÜ, millega kehtestatakse ühenduse veepoliitika alane tegevusraamistik (EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dir/2000/60/oj>).

3. Lõike 1 punktis a osutatud majandamiskohustused võivad olla ühe- või mitmeaastased ning nende eesmärgid võivad olla eelkõige järgmised:
- (a) vee kvaliteedi kaitse ja veevarudele avaldatava surve vähendamine, mullakaitse, toitainete majandamine, elurikkuse, sealhulgas maastikuelementide kaitse ning pestitsiidide kasutamise vähendamine;
  - (b) kliimamuutuste leevendamine, sealhulgas kasvuhoonegaaside heite vähendamine ja süsiniku sidumine, kliimamuutustega kohanemine, sealhulgas loomade ja taimede mitmekesisus vastupanuvõimeliste ökosüsteemide hoidmiseks;
  - (c) loomade tervis ja heaolu, sealhulgas võitlus antimikroobikumiresistentsuse vastu;
  - (d) geneetiliste ressursside kestlik kasutamine ja arendamine või
  - (e) metsakeskkonnateenused ja metsa kaitse.
4. Lõike 1 punktis b osutatud üleminekumeetmete toetust antakse põllumajandustootja koostatud ja liikmesriigi poolt heaks kiidetud ülemineku tegevuskava alusel. Lõike 1 punktis b osutatud üleminekumeetmete toetuse rakendamiseks kirjeldavad liikmesriigid riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas tootmissüsteeme, mida nad peavad kliima ja keskkonna jaoks kasulikuks.
- Liikmesriigid maksavad ülemineku tegevuskava rakendamise perioodil põllumajandustootjatele toetust osamaksetena. Viimase osamakse tegemine sõltub ülemineku tegevuskava rakendamise lõpuleviimisest. Liikmesriigid tagavad, et maksed nõutakse tagasi, kui põllumajandustootja ülemineku tegevuskava ei rakenda.
5. Liikmesriigid annavad toetust üksnes selliste lõike 1 punktis a osutatud majandamiskohustuste täitmiseks, mis on rangemad I lisa A osas osutatud asjakohastest kohustuslikest majandamisnõuetest, väetiste ja taimekaitsevahendite kasutamise ning loomade heaolu asjakohastest miinimumnõuetest ning muudest asjakohastest siseriiklike ja liidu õigusaktidega kehtestatud kohustuslikest nõuetest.
- Kui liikmesriigi õiguses on kehtestatud nõuded, mis lähevad kaugemale liidu õiguses sätestatud vastavatest kohustuslikest miinimumnõuetest, võib siiski toetust anda selliste lõike 1 punktis a osutatud majandamiskohustuste täitmiseks, mis aitavad kaasa nende nõuete täitmisele.

Artikkel 11

Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetus

1. Liikmesriigid annavad tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust põllumajandustootjatele konkreetsetes põllumajandussektorites ja toodete puhul, mis on vajaduse korral määratletud vastavalt määruse (EL) nr 1308/2013 I lisale, või nendega seotud konkreetsetele põllumajanduslikele tootmisviisidele, mille puhul esineb raskusi ja mis on olulised sotsiaal-majanduslikel või keskkonnaalastel põhjustel.

---

¹⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. mai 2018. aasta määrus (EL) 2018/848, mis käsitleb mahepõllumajanduslikku tootmist ja mahepõllumajanduslike toodete märgistamist ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 834/2007 (ELT L 150, 14.6.2018, lk 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/848/oj>).

Tootmiskohustusega seotud sissetulekutoetust antakse iga-aastase toetusena toetusõigusliku hektari, looma või loomühiku kohta, mis on kindlaks määratud vastavalt II lisale.

Liikmesriigid võivad anda toetust hektari kohta makstava toetuse vormis üksnes selliste alade eest, mille nad on kindlaks määranud toetusõiguslike hektaritena vastavalt artikli 6 lõikele 7.

Hektaripõhiselt antav toetus võib hõlmata toetust lühikese raieringiga madalmetsale ning hein- ja muudele rohttaimedele. Toetust ei anta tubaka- ja veinisektorile.

Looma kohta makstav toetus on piiratud veise- ja vasikaliha, piima ja piimatoodete, lamba- ja kitseliha, mesindustoodete ja siidiussikasvatuse sektoriga.

2. Lõikes 1 osutatud toetus peab objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide põhjal rahuldama täiendavaid sissetulekuvajadusi.
3. Lõikes 1 osutatud toetuse kavandamisel minimeerivad liikmesriigid oma toetusotsuste võimalikku mõju siseturule.
4. Loomakasvatusektoris looma kohta makstava toetuse puhul võtavad liikmesriigid arvesse keskkonnamõju, sealhulgas kehtestades maksimaalse loomkoormuse kriteeriumid nitraaditundlikel aladel.

Artikkel 12

Riskijuhtimisvahendites osalemise toetus

1. Liikmesriigid toetavad põllumajandustootjaid riskijuhtimisvahendites osalemisel. Liikmesriigid tagavad, et toetust antakse üksnes kahju korral, mis ületab künnise, milleks on vähemalt 20 % põllumajandustootja kolme eelneva aasta keskmisest aastatoodangust või sissetulekust või eelneva viieaastase perioodi alusel pärast kõige kõrgema ja kõige madalama näitaja väljajätmist arvestatud kolme aasta keskmisest.

Erandina esimesest lõigust vabastatakse liikmesriigid, kes tõendavad riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas selliste riiklike süsteemide olemasolu, mis tagavad põllumajandustootjatele riskide katmise, kohustusest esitada oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas käesoleva artikli kohased riskijuhtimisvahenditega seotud sekkumised.

2. Sektori tootmisriski juhtimise vahendite abil arvutatakse kahjud kas põllumajandusliku majapidamise tasandil, põllumajandusliku majapidamise asjaomase sektoriga seotud tegevuse tasandil või seoses konkreetse kindlustatud maa-alaga.

Püskikultuuride puhul ja muudel põhjendatud juhtudel, mille puhul esimeses lõigus osutatud arvutusmeetodid ei ole asjakohased, võivad liikmesriigid näha ette kahju hindamise põllumajandustootja keskmise aastatoodangu või sissetuleku põhjal ajavahemiku jooksul, mis ei ületa kaheksat aastat; seejuures arvatakse välja kõige kõrgem ja kõige madalam näitaja.

3. Liikmesriigid võivad kohaldada noorte põllumajandustootjate ja uute põllumajandustootjate kahjude arvutamiseks asjakohast alternatiivset meetodit.
4. Liikmesriigid kehtestavad oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas kahju arvutamise ja hüvitamise vajadust põhjustavate tegurite arvestamise meetodika. Liikmesriigid tagavad, et käesoleva artikli kohaste sekkumiste kombineerimise

tulemusel muude avaliku või erasektori riskijuhtimise kavadega ei toimuks ülemäärast hüvitamist.

Artikkel 13

Põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate investeringutoetus

1. Liikmesriigid annavad käesoleva artikli alusel toetust tootlikele ja mittetootlikele investeringutele, mis annavad asjakohase üldise panuse põllumajanduse, toidusüsteemide, metsamajanduse ja maapiirkondade vastupanuvõime, eelkõige kliimamuutustele vastupanu võime ja veemajanduse kriisivalmiduse suurendamisse. Liikmesriigid selgitavad oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades, kuidas nad kavatsevad sellist toetust anda.
2. Metsamajandussektori toetuse saamiseks tuleb majandamisüksuste puhul, mis ületavad teatavat liikmesriigi poolt riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas kindlaks määratud suurust, esitada asjakohane teave metsamajandamiskavast või samaväärsest dokumendist, mis on kooskõlas kestliku metsamajandamise põhimõttega, nagu see on sõnastatud Euroopa metsade kaitset käsitleval ministrite konverentsil vastu võetud Euroopa metsade kestliku majandamise üldjuhendi kõige viimases versioonis.
3. Investeringuid loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärjel kahjustatud põllumajandusliku või metsamajandusliku tootmispotentsiaali taastamise toetatakse üksnes juhul, kui asjaomane sündmus on hävitanud vähemalt 30 % põllumajanduslikust tootmispotentsiaalst või vähemalt 20 % metsamajanduslikust tootmispotentsiaalst.
4. Liikmesriigid koostavad rahastamiskõlbmatute investeringute ja kulukategooriate loetelu, mis hõlmab vähemalt järgmist:
  - (a) põllumajandustoodete tootmise õiguste ostmine;
  - (b) maa ostmine summas, mis ületab 10 % asjaomase tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, välja arvatud maa ostmine keskkonnakaitseks ja süsinikurikaste muldade säilitamiseks;
  - (c) loomade ost ning üheaastaste taimede ost ja nende taimede istutamine muul eesmärgil kui
    - i) loodusõnnetuse, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofi tagajärjel kaotatud põllumajandusliku või metsamajandusliku potentsiaali taastamine;
    - ii) kariloomade kaitsmine suurkiskjate eest või kasutamine masinate asemel metsamajanduses;
    - iii) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/1012¹⁹ artikli 2 punktis 24 määratletud ohustatud tõugude kasvatamine artikli 10 lõike 1 punktis a osutatud majandamiskohustuste alusel;

¹⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta määrus (EL) 2016/1012 tõupuhaste aretusloomade, ristandaretussigade ja nende aretusmaterjali aretuse, turustamise ning nende liitu sissetoomise suhtes kehtivate zootehniliste ja genealoogiliste tingimuste kohta, millega muudetakse määrust (EL) nr 652/2014, nõukogu direktiive 89/608/EMÜ ja 90/425/EMÜ ning tunnistatakse kehtetuks teatavad õigusaktid tõuaretuse valdkonnas (tõuaretuse määrus) (ELT L 171, 29.6.2016, lk 66, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2016/1012/oj>).

- iv) suure geneetilise väärtusega tõupuhaste veiste, lammaste või kitsede kasvatamine tõuaretuse jaoks, et parandada karjade kvaliteeti ja tootlikkust või säilitada haruldasi või kohalikke tõuge;
  - v) geneetilisest erosioonist ohustatud taimesortide säilitamine artikli 10 lõike 1 punktis a osutatud kohustuste alusel;
- (d) laenuintress, välja arvatud abi puhul, mida antakse intressitoetusena või tagatistasu toetusena.
5. Erandina lõike 4 punktide a, b ja c ei kohaldata seda nõuet, kui toetust antakse rahastamisvahendite kaudu.
  6. Kui liidu õiguse tulemusel kehtestatakse põllumajandustootjatele uued nõuded, võib toetust anda nende nõuete täitmiseks vajalike investeeringute tegemiseks maksimaalselt 36 kuu pikkuseks perioodiks alates kuupäevast, mil need nõuded muutuvad põllumajandusliku majapidamise jaoks kohustuslikuks.
  7. Käesoleva lõike alusel võivad liikmesriigid toetust anda üksnes selleks, et hüvitada toetusesaajatele täielikult või osaliselt kõnealuste nõuete täitmisega seotud lisakulud.
- Noortele põllumajandustootjatele, kes alustavad esimest korda tegevust põllumajanduslikus majapidamises selle juhina, võib toetust liidu õiguse nõuete täitmiseks tehtavateks investeeringuteks anda maksimaalselt 36 kuu pikkuseks perioodiks alates tegevuse alustamise kuupäevast või kuni artikli 14 lõikes 3 osutatud äriplaanis määratletud meetmed on lõpule viidud. Käesoleva lõike alusel võivad liikmesriigid toetust anda üksnes selleks, et hüvitada toetusesaajatele täielikult või osaliselt kõnealuste nõuete täitmisega seotud lisakulud.

Artikkel 14

Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine, ettevõtlusega alustamine maapiirkondades ja väikeste põllumajandusettevõtete arendamine

1. Liikmesriigid võivad anda toetust noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamiseks ja maapiirkondades ettevõtlusega alustamiseks, sealhulgas uute põllumajandustootjate tegevuse alustamiseks, käesolevas artiklis sätestatud ning riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas täpsustatud tingimustel.
2. Käesoleva artikli alusel võivad liikmesriigid anda toetust üksnes selleks, et aidata
  - (a) sellistel noortel põllumajandustootjatel tegevust alustada, kes vastavad tingimustele, mille liikmesriik on oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas kehtestanud kooskõlas määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artikli 4 lõike 22 punktiga d;
  - (b) maapiirkondades ettevõtlusega alustada põllumajanduse või metsanduse valdkonnas, sealhulgas uute põllumajandustootjate tegevuse alustamine, või aidata mitmekesistada põllumajandusliku majapidamise sissetulekut põllumajandusvälise tegevuse lisamisega;
  - (c) maapiirkondades ettevõtlusega alustada;
  - (d) ettevõtlust arendada väikepõllumajandustootjatel, nagu on kindlaks määranud liikmesriik.

3. Liikmesriigid kehtestavad toetusesaajatele tingimused käesoleva artikli alusel toetuse saamiseks vajaliku äriplaani esitamise ja sisu kohta.
4. Liikmesriigid annavad toetust kindlasummaliste maksete või rahastamisvahendite vormis või neid kahte kombineerides. Toetuse summa võib olla maksimaalselt 300 000 eurot ning toetust võib objektiivsete ja mittediskrimineerivate kriteeriumide alusel diferentseerida.

Artikkel 15

Põlvkonnavahtuse strateegia

Liikmesriigid kehtestavad oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas strateegia põlvkonnavahtuse kohta põllumajanduses, et suurendada käesoleva määruse ja riiklike algatuste kohaste noorte põllumajandustootjatele suunatud sekkumiste tõhusust ja sidusust. Strateegia sisaldab järgmist:

- (a) põllumajandussektori praeguse demograafilise olukorra hinnang;
- (b) noorte põllumajandustootjate turule sisenemise tõkete loetelu ning nende ületamiseks kavandatud riiklikud algatused ja meetmed;
- (c) kirjeldus selle kohta, kuidas kasutatakse artiklis 16 osutatud noorte põllumajandustootjate stardipaketti riigi kontekstis;
- (d) riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas esitatud põlvkonnavahtusele kaasa aitavate meetmete koostoime.

Artikkel 16

Noorte põllumajandustootjate stardipakett

1. Noorte põllumajandustootjate stardipakett sisaldab kooskõlas artiklis 15 osutatud põllumajanduse põlvkonnavahtuse strateegiaga järgmiste meetmete kogumit:
  - (a) artikli 14 kohane noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetus;
  - (b) artikli 6 kohane vähenev pindalapõhine sissetulekutoetus noorte põllumajandustootjatele;
  - (c) artikli 7 kohane noorte põllumajandustootjatele suunatud väikepõllumajandustootjate toetus;
  - (d) investeringutoetus suurema abi osakaaluga noorte põllumajandustootjatele;
  - (e) noorte põllumajandustootjate tehtavate investeringute rahastamise võimalused rahastamisvahendite kaudu vastavalt määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artiklile 71;
  - (f) maapiirkonnas ettevõtte asutamise toetus;
  - (g) koostööalased sekkumised, mis hõlbustavad juurdepääsu innovatsioonile EIP-AGRI tööühmade projektide kaudu vastavalt käesoleva määruse artiklile 19 ja määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artiklile 74;
  - (h) koostööalased sekkumised, mis hõlbustavad põlvkondade koostööd, sealhulgas põllumajandusettevõtte pärimist vastavalt määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artiklile 74;

- (i) põllumajandusettevõtete asendusteenuste toetus vastavalt artiklile 17;
  - (j) juurdepääs noorte põllumajandustootjate vajadustele kohandatud nõustamisteenustele ja koolitusprogrammidele vastavalt artiklile 20.
2. Liikmesriigid rakendavad lõikes 1 osutatud meetmeid, luues nende puhul seoseid ja koostoimet oma riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas sätestatud muude meetmetega, eelkõige meetmetega, mis hõlbustavad põlvkondade järjepidevust ja põlvkonnavahetust, investeringuid maapiirkondade idufirmadesse või rahastamisvahenditele juurdepääsu ja nende kasutamist.
  3. Selleks et hõlbustada juurdepääsu lõikes 1 osutatud sekkumistele, loovad liikmesriigid noortele põllumajandustootjatele ühtse juurdepääsupunkti, mis võib muu hulgas anda teavet toetusvõimaluste ja -menetluste kohta ning hõlbustada põllumajandussektorisse sisenemist ja seal tegevuse alustamist, sealhulgas rahastamisaotluste esitamine ja juhised.

Artikkel 17

Põllumajandusettevõtete asendusteenused

1. Liikmesriigid võivad anda toetust põllumajandusettevõtete asendusteenuste jaoks, mis võimaldavad põllumajandustootjatel võtta puhkust haiguse, laste saamise, laste ja pereliikmete hooldamise, puhkepäevade ja muude sarnaste elusündmuste puhul ning osaleda koolitustel, nagu on täpsustatud nende riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades.
2. See toetus on piiratud põllumajandusettevõtte asendusteenuste loomisega ja põllumajandusettevõtte omanikku asendavate töötajate palgakuludega piiratud aja jooksul.

Artikkel 18

Programm LEADER

1. Liikmesriigid toetavad programmi LEADER selle kohaliku arengu strateegiate ettevalmistamisel ja rakendamisel määruse (EL) .../... (riiklik ja piirkondlik partnerlus) artiklis 76 sätestatud tingimustel ja nii, nagu on täpsemalt ette nähtud nende riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades.
2. Liikmesriigid toetavad programmi LEADER vähemalt maapiirkondades, kus valitsevad konkreetset ebasoodsad tingimused, nagu liikmesriigid on määratlenud riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades.
3. Liikmesriigid annavad programmi LEADER kaudu toetust projektidele, mida rakendavad kohalikud algatusrühmad, mis hõlmavad idufirmasid, lisaväärtuse loomise võimet ümberkujundamisel, põllumajandusliku tegevuse mitmekesistamist, sealhulgas agroturismi, põllumajandustoodete otsemüüki ja innovatsiooni.
4. Programmi LEADER raames antav toetus keskendub maaelu arengu valdkondadele, millel on põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate jaoks lisaväärtus, nagu maapiirkondade sotsiaalne, keskkonnaalne, digitaalne ja majanduslik ümberkujundamine, maapiirkondade elanike heaolu parandamine ja sotsiaalse kapitali tugevdamine.

Teadmiste jagamise ja innovatsiooni toetus põllumajanduses, metsamajanduses ja maapiirkondades

1. Liikmesriigid toetavad teadmiste jagamist ja innovatsiooni põllumajanduses, metsamajanduses ja maapiirkondades käesolevas artiklis sätestatud tingimustel. Liikmesriigid annavad toetust:
  - (a) et valmistada ette ja rakendada EIP-AGRI tööühmade projekte ning meetmeid projektide tulemuste laiema kasutuselevõtu tagamiseks;
  - (b) meetmetele, millega edendatakse innovatsiooni, koolitust ja nõustamist, oskuste arendamist, nõustamisteenuseid ning muid teadmiste jagamise ja teabe levitamise vorme.

Nõustamisteenuste osutamiseks antakse toetust ainult juhul, kui need nõustamisteenused on kooskõlas artikli 20 lõikega 3.

2. EIP-AGRI eesmärk on kiirendada uuenduslike lahenduste väljatöötamist ja kasutamist, parandades teadmiste vahetamist ning edendades poliitika, osalejate ja vahendite koostööd põllumajanduses, metsamajanduses ja maapiirkondades. Selle töö tulemusi levitatakse ja mitmekordistatakse põllumajanduse teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) kaudu.

EIP-AGRI:

- (a) toetab tööühmade kaudu lõikes 4 osutatud interaktiivsel innovatsioonimudelil põhinevaid innovatsiooni koostööprojekte;
  - (b) seob omavahel teadusuuringud ning põllumajandus- ja metsamajandustavad ning teavitab teadusringkondi nende tavadega seotud vajadustest;
  - (c) ühendab innovatsiooniosalisi ja -projekte, eelkõige liidu ja riiklike ÜPP võrgustike kaudu;
  - (d) edendab uuenduslike lahenduste kasutamist teabe ja teadmiste levitamise, sealhulgas põllumajandustootjatevahelise teabevahetuse kaudu.
3. EIP-AGRI tööühmade rakendatavad projektid põhinevad interaktiivsel innovatsioonimudelil, mis vastab järgmistele põhimõtetele:
  - (a) töötada välja uuenduslikud lahendused, mis keskenduvad põllumajandustootjate, metsamaa valdajate ja maapiirkondade ettevõtjate erivajadustele;
  - (b) ühendada partnerid, kellel on vastastikku täiendavad teadmised, näiteks akadeemilised ringkonnad, teadlased ja põllumajandustootjad ning vajaduse korral toidutootmise ahela osalised, ning tagada nende aktiivne osalemine projektides;
  - (c) projekte algatavad ja nende üle otsustavad projektides osalejad ühiselt ning rakendavad neid konsulteerimise teel, sealhulgas tagades laienemispotentsiaali.

Liikmesriigid tagavad, et käesolevas lõikes osutatud projektide peamisi tulemusi levitatakse praktilise väljundiga kanalite, sealhulgas riikide ja liidu ÜPP võrgustike kaudu. Levitatav teave sisaldab projektide eesmärke, osalevaid partnereid, peamisi käsitletavaid valdkondi, projekti geograafilist toimumiskohta, kogueelarvet ja

projekti lõpptulemust, keskendudes välja töötatud praktilistele uuenduslikele lahendustele.

4. Liikmesriigid võivad anda toetust EIP-AGRI tööühmade projektidele järgmistel tingimustel:
  - (a) toetust võib anda üksnes heakskiidetud projektikava alusel, mis põhineb lõikes 3 osutatud põhimõtetel;
  - (b) projekti ellu viivas tööühmas on vähemalt kaks eri osalejat ja tööühm aitab saavutada ühte või mitut ÜPPga seotud erieesmärki, mis on sätestatud määruse (EL) .../...(riiklik ja piirkondlik partnerlus) artikli 3 punktis d.Liikmesriigid kehtestavad EIP-AGRI tööühmade koostatavate projektikavade sisu, kestuse, esitamise ja heakskiitmise objektiivsed kriteeriumid ja läbipaistvad nõuded.
5. Liikmesriigid ei anna käesoleva artikli alusel toetust teadmiste jagamisele ja innovatsioonile, mis hõlmab üksnes teadusasutusi.

Artikkel 20

Põllumajanduse teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemid ning põllumajandusettevõtete nõustamisteenused

1. Iga liikmesriik tagab, et põllumajandustootjatel ja metsamaa valdajatel on juurdepääs innovatsioonile ning et uued teadmised jõuavad nendeni õigel ajal ja tõhusalt, võimaldades neil uuenduslike ja kestlike lahendusi tulemuslikult rakendada ning põllumajandussektoris ajakohastest teadmistest kasu saada.
2. Lõikes 1 sätestatud nõude täitmiseks näeb iga liikmesriik riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas ette, kuidas uuendused ja ajakohased teadmised jõuavad põllumajandustootjateni, eelkõige põllumajanduse teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi (AKIS) kaudu. AKIS hõlmab järgmist:
  - (a) kord, millega tagatakse tõhus teadmiste liikumine ja koostoime nõustajate, teadlaste, praktikute, riiklike ÜPP võrgustike ja muude asjaomaste sidusrühmade vahel;
  - (b) meetmed, millega parandatakse põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate juurdepääsu erapooletule ja kvalifitseeritud nõustamisele;
  - (c) innovatsiooni toetamine põllumajandusettevõtete nõustamisteenuste osana, eelkõige toetus artiklis 19 osutatud EIP-AGRI tööühmadele, sealhulgas artikli 19 lõikes 4 osutatud interaktiivse innovatsioonimudeli kasutamiseks;
  - (d) kava teadusuuringute tulemuste ning uuenduslike ja kestlike lahenduste paremaks levitamiseks ja tutvustamiseks põllumajandustootjatele, metsamaa valdajatele ja teistele lõppkasutajatele laias mastaabis;
  - (e) riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas esitatud sekkumised, millega toetatakse põllumajanduse teadmussirde- ja innovatsioonisüsteemi toimimist, eelkõige need, millele on osutatud artiklis 19, ning nende vastastikune täiendavus ja sidusus riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas esitatud asjakohaste riigisiseste algatuste ja muude asjakohaste meetmetega;
  - (f) lõike 3 kohaselt kehtestatud põllumajandusettevõtete nõustamisteenuste süsteem.

3. Liikmesriigid kirjeldavad ja rakendavad riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas põllumajanduse teadmussiirde- ja innovatsioonisüsteemi osana põllumajandusettevõtete nõustamisteenuste süsteemi, mis tuleb luua, et toetada juurdepääsu teadmistele ning uuenduste laialdasemat levitamist ja kasutamist. Põllumajandusettevõtete nõustamisteenused hõlmavad kõiki järgmisi elemente:
- (a) põllumajandustootjate ja metsamaa valdajate nõustamine maa, põllumajandusettevõtete ja metsade kestliku ja vastupanuvõimelise majandamise kohta vastavalt põllumajandusettevõtete liikidele ja eri tootmissüsteemidele, samuti nõustamine riikliku ja piirkondliku partnerluse kavades sätestatud toetusnõuete kohta, sealhulgas põllumajandusettevõtete vastutustundliku majandamise ning põllumajandusettevõtete ja idufirmade loomise ja üleandmise kohta; ärijuhtimine, juurdepääs sotsiaalsele toele, teadlikkuse suurendamine vaimse tervise küsimustest ja asjaomaste teenuste kättesaadavus; innovatsiooni, andmepõhiste lahenduste ja digivahendite kasutamine;
  - (b) noorte põllumajandustootjate sihipärane nõustamine, eelkõige seoses ärijuhtimise, rahastamisele juurdepääsu, riikliku toetuse kättesaadavuse ning teadmistele ja innovatsioonile juurdepääsuga.
4. Liikmesriigid tagavad põllumajandustootjatele ja metsamaa valdajatele otsese juurdepääsu nõustajatele, näiteks nõustajate avalike andmebaaside kaudu. Liikmesriigid tagavad, et põllumajandustootjatele ja metsamaa valdajatele pakutav nõustamine on erapooletu ning nõustajatel on sobiv kvalifikatsioon ja neil puudub huvide konflikt.

Artikkel 21

ÜPP raames andmehalduse eest vastutav asutus

1. Iga liikmesriik määrab ühe asutuse, kes vastutab meetmete võtmise või koordineerimise eest, et põllumajandustootjate ja teiste ÜPP toetusesaajate huvides saavutada ja säilitada ÜPP rakendamiseks, haldamiseks, seireks ja hindamiseks kasutatavate infosüsteemide riigisisene ja piiriülene koostalitlusvõime. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab koostalitlusvõime infosüsteemide võimet omavahel suhelda, jagades andmeid elektroonilise side kaudu.
2. Määratud asutusel on eelkõige järgmised ülesanded:
- (a) koostalitlusvõime saavutamise ja säilitamise tegevuskava (edaspidi „tegevuskava“) koostamine ja esitamine komisjonile liikmesriigi tasandil ning tegevuskava käsitlevate komisjoni tähelepanekute järeelmeetmed;
  - (b) tegevuskava rakendamise koordineerimine või liikmesriigi otsuse kohaselt rakendamine tõhusalt, tulemuslikult ja õigeaegselt.
- Liikmesriigid teatavad komisjonile asutuse määramisest hiljemalt [väljaannete talitus: kolme kuu jooksul alates käesoleva määruse jõustumisest].
3. Lõikes 2 osutatud tegevuskava hõlmab järgmist:

- (a) lõikes 1 osutatud koostalitlusvõime saavutamise ja säilitamise vajaduste loetelu ning nendele vastamiseks vajalike meetmete kavandamine, samuti nende rakendamise ajakava koos vahe-eesmärkide ja sihtidega;
- (b) loetelu võimalike sünergiate kohta muude liidu ja siseriiklike koostalitlusvõime algatustega.

Võimaluste piires lähtuvad liikmesriigid vajaduste hindamisel ja meetmete kavandamisel põhimõttest, et andmeid kogutakse ainult üks kord ja neid taaskasutatakse.

Esimese lõigu punktis a osutatud elementide puhul võtab liikmesriik eelkõige arvesse vajadust luua ühtne digiidentiteedi raamistik ja kaalub ühtlustamist määrusega (EL) nr 910/2014, sealhulgas seoses füüsilistele ja juriidilistele isikutele mõeldud Euroopa digiidentiteedikukruka.

4. Liikmesriigid esitavad komisjonile iga kalendriaasta 16. detsembriks tegevuskava rakendamise aastaaruande, milles hinnatakse sammude ja meetmete rakendamisel saavutatud edu ning tegevuskavas esitatud ajakava.

Vajaduse korral esitavad liikmesriigid komisjonile koos aastaaruannetega tegevuskavade muudatused.

Liikmesriigid esitavad komisjonile esimese aastaaruande 16. detsembriks 2029.

5. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 23 vastu delegeeritud õigusakte, mis on vajalikud selleks, et tagada ÜPP rakendamiseks, seireks ja hindamiseks kasutatavate infosüsteemide vahelise koostalitlusvõime ja sujuva andmevahetuse tõhus, sidus, tulemuslik ja õigeaegne rakendamine, täiendades käesolevat artiklit eeskirjadega, kui need on vajalikud lõikes 2 osutatud tegevuskava rakendamiseks, ning lõike 3 punktis b osutatud koostalitlusmeetmeid käsitlevate eeskirjadega.
6. Komisjon võib võtta vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse eeskirjad järgmise suhtes:

- (a) tegevuskava ja aastaaruande vorm ja sisu;
- (b) tegevuskavade ja aastaaruannete komisjonile edastamise või kättesaadavaks tegemise kord.

Need rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artiklis 24 osutatud kontrollimenetlusega.

Artikkel 22

Konkreetsete probleemide lahendamise meetmed

1. Konkreetsete probleemide lahendamiseks võtab komisjon vastu rakendusaktid, mis on hädaolukorras nii vajalikud kui ka põhjendatud. Sellised rakendusaktid võivad käesoleva määruse sätetest kõrvale kalduda sellises ulatuses ja sellise aja jooksul, mis on hädavajalik. Nimetatud rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 24 lõikes 2 osutatud kontrollimenetlusega.
2. Nõuetekohaselt põhjendatud kiireloomulistel juhtudel ning selleks, et lahendada lõikes 1 osutatud konkreetsed probleemid, tagades samal ajal riikliku ja piirkondliku partnerluse kavas esitatud ÜPP sekkumiste järjepidevuse erakorraliste asjaolude korral, võtab komisjon kooskõlas artikli 24 lõikes 3 osutatud menetlusega vastu viivitamata kohaldatavad rakendusaktid.

3. Lõigete 1 ja 2 kohaselt võetud meetmed kehtivad kuni 12 kuud. Kui selle aja möödudes ei ole neis lõigetes osutatud konkreetseid probleeme lahendatud, võib komisjon esitada asjakohase seadusandliku ettepaneku püsiva lahenduse saavutamiseks.
4. Komisjon teavitab Euroopa Parlamenti ja nõukogu lõigete 1 või 2 kohaselt vastu võetud meetmest kahe tööpäeva jooksul alates selle vastuvõtmisest.

Artikkel 23

Delegeeritud volituste rakendamine

1. Komisjonile antakse õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte käesolevas artiklis sätestatud tingimustel.
2. Artikli 21 lõikes 6 osutatud õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte antakse komisjonile määramata ajaks alates [väljaannete talitus: käesoleva määruse jõustumise kuupäev]. Komisjon esitab delegeeritud volituste kohta aruande hiljemalt üheksa kuud enne seitsmeaastase tähtaja möödumist. Volituste delegeerimist pikendatakse automaatselt samaks ajavahemikuks, välja arvatud juhul, kui Euroopa Parlament või nõukogu esitab selle suhtes vastuväite, tehes seda hiljemalt kolm kuud enne iga ajavahemiku lõppemist.
3. Euroopa Parlament või nõukogu võib artikli 21 lõikes 6 osutatud volituste delegeerimise igal ajal tagasi võtta. Tagasivõtmise otsusega lõpetatakse otsuses nimetatud volituste delegeerimine. Otsus jõustub järgmisel päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas* või otsuses nimetatud hilisemal kuupäeval. See ei mõjuta juba jõustunud delegeeritud õigusaktide kehtivust.
4. Enne delegeeritud õigusakti vastuvõtmist konsulteerib komisjon kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes sätestatud põhimõtetega iga liikmesriigi määratud ekspertidega.
5. Niipea kui komisjon on delegeeritud õigusakti vastu võtnud, teeb ta selle samal ajal teatavaks Euroopa Parlamendile ja nõukogule.
6. Artikli 21 lõike 6 alusel vastu võetud delegeeritud õigusakt jõustub üksnes juhul, kui Euroopa Parlament ega nõukogu ei ole kahe kuu jooksul pärast õigusakti teatavakstegemist Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitanud selle suhtes vastuväiteid või kui Euroopa Parlament ja nõukogu on enne selle tähtaja möödumist komisjonile teatanud, et nad ei esita vastuväiteid. Euroopa Parlamendi või nõukogu algatusel pikendatakse seda tähtaega kahe kuu võrra.

Artikkel 24

Komiteemenetlus

1. Komisjoni abistab ühise põllumajanduspoliitika komitee. Nimetatud komitee on komitee Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 182/2011²⁰ tähenduses

---

²⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj>).

ning selle ülesanne on esitada arvamusi käesoleva määruse alusel vastu võetud rakendusaktide kohta.

2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.
3. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 8 koostoimes artikliga 5.

Artikkel 25

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates [väljaannete talitus: [määruse (EL) [...]] (millega luuakse riikliku ja piirkondliku partnerluse fond ajavahemikuks 2028–2034) kohaldamise kuupäev].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja